

DE MEDICA-
 MENTORVM SIM-
 PPLICIVM DELECTV
 RITE FACIENDO,
 LIBER PRI-
 MVS.

vos tres libros his mensibus proximis sum pollicitus ad modū rectè medicamenta componendi pertinentes, præstare aggredior. Primum scilicet, de accurato medicamentorum simplicium delectu: Alterum de legitima ipsorum præparatione: Postremum, de modo miscendi medicamēta componi idonea. Quod verò ad primum laborem mihi propositum attinet, quamquam rectè à Mesuæ tradita est methodus medicamenta purgātia deligēdi, & quam facile ad alia quoque medicamēta deligenda transferre possit lector non indoctus: tamē paucis visum mihi est eā methodū illustrare, & planiorem reddere locis aliquot communibus, à Mesue post Dioscoridē, & Galenum obseruatis, nostro autem cōmentario
 lat

latius effusis : quanquam & à me non pauca in hanc rem sunt dicta initio methodi medicamenta componendi : sed tamen quæ nûc trademus, neque bis dicta, neque ociosa facillè intelliges, si ea legeris attentius. Delectus itaque medicamentorum simplicium, vt aliarum rerum plurimarum præcipuæ sumitur ab ipsorum substantia, quantitate, qualitate, actione, situ, & tempore. Quædam enim ipsorum præstantiora sunt, si crassæ sint substantiæ: alia, tenuis: nonnulla, densæ: alia, raræ. Sunt quæ magis leuitas commendat, quædam grauitas. Nec desunt quæ friabilia magis probamus, alia fractu & pulueratu contumacia. Adhæc glutinosa quædam, alia fluxilia. Aspera item nonnulla præponimus, alia læuia. Postremò hæc mollia aliis præstantiora, illa verò dura iudicamus. Hæc enim propria qualitatum tactilium nomina substantiæ per se incomprehensibili & indicibili tribuuntur, quòd eius crassamentum & ex elementis mitione primæ sequuntur, & omnium post sapes (qui etiam ad has referri possunt, cum gustatus quoq; Aristoteli & Galeno quidã tactus sit) maximè demonstrant. Ad eandè plenius declarandam nõ leuiter conferunt sinceritas, impuritas: hepatis, ferri, aliarumq; rerum nobis notarum, in substantia similitudo. Præterea substantiæ

tri

triplicis in vnoquoque, si obseruari queat,
copia, penuria, mediocritas.

Quid autem hæc nomina qualitatum ta-
ctricum medico significant, licet abundè sit
explicatum libro secundo nostræ methodi
medicamenta componendi, hoc loco tamè
paucis perstringere non fuerit alienum.

Crassum seu *παχυμερής*, quod ægrè in te-
nues partes comminui potest. *Lib. 10.*

Simp. ca. 3.

Tenuè seu *λεπτομερής*, quod facilè in par-
tes tenues comminui potest, quod in siccis
significat in puluerem tenuissimū : in liqui-
dis verò, quod pròptè latius se spargit, & cor-
pus quaquauer sum citò imbuat, ipsumq; ve-
lut vanescit, vt aqua vitæ, oleum terebinti-
næ; & oleum ipsum aquæ colatum.

Densum proprie quod poros, id est mea-
tus, paruos per se totum habet.

Rarum proprie quod poros per se totum
habet magnos. *Lib. 2.*

sanit.
tuende.

Densum per metaphoram & abusiue est
coactum in se, vt aqua, terra. Rarū verò est
laxū, vt ignis, ær, quanquam hæc elementa
sint vnita, & ex similaribus natura, partibus
constent, nec vllos tales poros habeant.

Græue quod mole exigua, pondus ma-
gnum exhibet nobis, vel stateris, qualia sunt
aquea, terrea præsertim densa.

Leue quod mole etiam magna pondus

cx

Lib. II.
Meth.

exiguum præstat nobis, vel stateris: vt igneū & aëreum corpus, præsertim rarum. Aqua autē quæ cito calefit aut refrigeratur, Hippocrati leuissima dicitur: non tantum propriè vt definiuimus, sed etiam per abusum, quod hipochondriis non sit grauis, nec in his diu immoretur ob essentiaē tenuitatem: quæ facit vt cito alteretur, promptè in corpus distribuatur.

Lib. 7.
Meth. in
melle.

ΓΑΙΟΧΡΩΠ, id est, lentū & glutinosum in solidis corporibus quod fractu est contumax, humore partes terreas glutinante multò, & tōtioni cedēte, vt in sparto, salice, coris, tendonibus, ligamētis, quæ tusa latefcūt magis.

Friabile quod promptè friatur, & in puluerem abit, etiam digitorum compressu, vt amyllum, cerussa, caphura.

Lib. II.
Meth.

Lentum autem in humidis est quicquid ægrè dissolubile adhæret, seu quod dū trahitur, aut digito vel alio tollitur, continuitate longissimè seruat: non intercisum, nec abruptum, vt oleum, mel, adipēs, pituita.

ΞΥΣΤΗΡΙΝ, id est, detegēs, quod tantū abest vt adhæreat, vt etiam quæ adhærent detergeat. Alibi autem in Methodo, ipsi glutinoso in humidis opponit Galenus fluxile & liquidum. Asperum non solum tactu inæquale, sed etiā gustatu partes inæqualiter siccaans, cōtrahens, humore terreo integens:

quale acerbum, austerū, lene, lubricum, & æquale, in humidis verò quod linguæ, fatuum, asperæ arteriæ, dētū inæqualitatem corrigit, vel replendo, vel modice tergēdo, & laxando: quale dōlce & vñtuoſum.

Molle quod cedit noſtræ carni, Durū cui cedit noſtra caro. De vtroque plura libr. 2. fanit. tuendæ, & lib. 5. ſimp. cap. 4.

Ad craſſum reducitur terreū, lapidoſum, arenoſum, aſtringens, opacum, crudum.

Ad tenue, acereum, igneum, coctum, vſtū, amarum, acre. perlucidum.

Ad denſum, ſolidum, coactum, compactum, vnitum.

Ad ratum, laxum, fungoſum, ſolutum.

Ad graue, plenum, diſtentū: & ſi vis denſum, ſucculentum, bene habitum. probè nutritum.

Ad leue, inane, foraminulentum, fungoſum, rugoſum: & ſi vis ratum, exuccum, emaciatum, marcidum.

Ad glutinoſum, pingue, gummoſum, reſinoſum, mucoſum, tenax, ſibi ſuendo continuum.

Ad fluxile, liquidum pinguis expers.

Ad laue ſeu lene & politū, vel foris tantum enode: ſpinis carens, depile, vel etiam intus æquale, ſibi vbiq̄ ſimile, homœomeræ, ac ſimulare.

Ad

Ad asperum foris, spinis armatum, & his
lógis, breuibus, rectis, hamatis: hirsutú, lanu-
ginosum, muscosú, capillatú. Vel etiã intus
inæquale sibi, partibus quibusdã dissimile,
anómœe mores ac dissimilare, grumosum.

Ad molle, tenerum, carnosum, succosum,
fungosum, mucosum pingue, létum, & viti-
lium coriiq̃e modo flexile, humidum.

Ad durum, firmum, ossæum, lapidosum, li-
gnosum, exuccum, solidum, aridum, friabile,
rigidum, inflexile, fractu contumax, vege-
tum, adamantinum, refertur.

Secundo loco cum quantitas sit duplex
multitudo & magnitudo, ab vtraque notæ
etiam sumuntur: quibus intenti, hoc eligi-
mus, illud reiicimus. Numerus enim singu-
laris, dualis, multiplex, vel aliter pluralis, ra-
dices, stipites, ramos, folia, flores, fructus, se-
mina, cortices, & reliquas plantarum partes,
atque adeò plantas totas, vel optatiores red-
dit, vel contemptiores ac minus salubres,
quod in colocynthide planta & fructu, &
aliis quibusdam rectè Mesues commemora-
uit, & in multorum aliorũ delectu clarè ap-
paret, tum ex nostris simplicibus, tum ex hoc
lib. r. Pharmacopœiæ.

Magnitudo autem latius patet, non mo-
dò quia magis ad deligendum pertinet, sed
quia eius nomine interdum sola longitudo

ven

venit: vt Aph. vlt. lib. 2. Potest etiam latitudo sola intelligi, vel etiam sola profunditas: nonnunquam longitudo simul & latitudo, vel longitudo & profunditas, vel latitudo & profunditas, vel tria simul: quo significatu ferè accipimus. Huc pertinet, quod in horū singulis cōtrarietas est, ratioq; maioris & minoris in infinitū extēditur, & lōgū, breue, latum, angustum, profundum, elatum, symmetrio sui generis collatum, aliud magis & minus alio dicitur, idque paulò vel multò magis vel minus. Et inter hæc contraria, præter dicta, est mediocritas quædam indiuisibilis, alia maioris & minoris ratione diuidua.

Ad huius loci communis vastitatem pertinent nomina mēsurarum nobis notarum, digiti, & eius parui, maximi, mediū, pollicis, palmi, dodrantis, pedis, cubiti, & aliorū plurimorum. Hinc dicimus deligendum hoc illud vel fugiendum, quod magnum est, enorme, procerum, vastum, corpulentū, bene habitum, exiguū, gracile, strigosum, rugosum, marcidum, (nam hæc etiam quantitatem consignant (& item quod est præditum magnitudine digiti, pollicis humani, manus, palmi, dodrantis, pedis, semipedis, dimidii cubiti, cubiti vnus, duorū, trium, quatuor, quinque, seu digitali, pollicari, dodrantali,

b

pedali, semi pedali, bipedali, tripedali, cubitali, bicubitali, tricubitali. In quo sermonis genere magnitudo lōgitudinē potius declarat, quanquā crassitiē & profunditatē significare possit: quarū alterutra dum nobis aper-
tius significanda est, exprimitur, vt humani digiti, parui, indicis, pollicis, cubiti, baculi, vnus, duorum, &c. vel digitali. pollicari, cubitali, &c. crassitiē vel lōgitudine. Id quod in profunditate similiter facimus frequenter, vtrunque dimensionem crassitiē nominē comprehendimus, dicentes, hoc tunc esse vsui, quando est crassitiē digiti, pollicis, cubiti, baculi. Est quando altitudo quoque exprimitur, vt pro tensorum vtrunque hominis brachiorum altitudine est Solanum manicon Dios. & phœnix herba sedigitalis seu senum digitorum.

Eodē modo in contrariis, paruitate, breuitate, angustia & gracilitate, maioris & minoris ratio exercenda est.

Ex loco enim fertili plantæ & animalia, auctiora & pulchriora euadunt: eadem ob id vel deligenda vel interdum fugienda. Scillam nanque enormem (qualis terra feraci prouenit) Galenus damnat: improbat & strigofam flacidamque: bene habitam verò, & magnitudine mediocrem commendat.

Qui autem locus communis in qualitate est,

est, notarum ad deligēda medicamēta neces-
sariū est fœcūdisimus. Hinc probamus aut
improbamus medicamentū hoc, illud: cali-
dum, frigidū: humidū, siccū: principio, me-
dio, fine: ordinis primi, secūdi, tertii, quarti.
Ad hęc, hac vel illa præditum facultate, se-
cunda, tertia, & sapore, odore, colore, has
qualitates primas consequentibus.

Sapore quidem vel nullo apparente, seu
aqueo & fatuo, vel gustum astringente, seu
acerbo austerove vel acido, vel dulci, vel
vinctuoso, vel nitroso seu salso, vel amaro,
vel acri (ad quē feruidus linguam erodens,
causticus, id est, vrens reducitur: vt ad dulce
melleus, suavis, iucūdu) vel ex horum qui-
busdam misto vt vinoſo, medicato, vel rei
alicuius notæ vnicū saporem, & ob id infi-
gnem, sed fere inexplicabilē nactæ, vt sapo-
re aloës, piperis: hoc illud est præstātius, vel
deterius. Sed dum sapore medicamenta ex-
ploras, præfertim acria, aromatica, amara,
salsa, ne gusta eodem tēpore multa, vt non
tibi imponat gustatoria qualitas linguæ ab
his tradita: quam tamē aqua pura gargariza-
ta, aut papyrus mansa delere putatur.

Odore verò, iucundo, suavi, bono, ingra- *Gal. lib. de*
to, fœdo, tetro, acerbo, austero, acido (tot *nat. boni.*
enim sunt differētiae odorū, quot saporum,
sed nominibus non designatæ) odore item

croci, bituminis, cucumeris, vel alterius cogniti, & odore eximio præditi, sed indicibili, & qui in vllam prædictarū differentiarū rectè conferri possit. Sic odore vinoso, aromatico, medicato, illud hoc commendante, iucūdo. Hoc illud esse debet, nō debet hoc grauiter odoratu, halitu, terram, hircum, picem, resinam pineam, bitumen, olente, viroso, aspero, est melius vel peius.

Colore denique nullo insigni, vel albo pallido, rufo, flauo, rubro, viridi, liuido, nigro, vel horū medio, vnde hoc illud *ἰσο-*

*Colorum
differētia
in hisor
do gal. lib.
1. Criseon.*

ἰσοχρῶν, ὑπὲρ ἰσοχρῶν, ὑπὸ ἰσοχρῶν, ἰσοχρῶν & similia Græcis dicuntur, vt latinis subalbum, suppallidum, subrufum, subflauum vel albicans, pallefcēs, rubescēs, flauescens, vel in album, pallidum, rufum, flauum, inclinans (vel ex horū quibusdā misto, vnde *χρῶσῶχρῶν, ὠχρῶπυρρῶν, ὠχρῶδῶχρῶν, πυρρῶδῶχρῶν & similia* Græcis sæpè dicuntur: nobis ex albo pallidum, ex pallido rufum, vel in pallido flauum, ex rufo pallidum, vel pallidum in rufum, inclinans, vel cum rubore albescens, cinereus, ad ceruleum vergens, & similia. Sed id illustrius apparet in semotis coloribus quàm natura propinquis, hunc verò naturæ in coloribus propinquitatē ordo nobis Galenum lib. 1. cris. sequutis seruatus ostendit.

Albo enim pallidus vt situ hic est proxim⁹,

fic

fic natura & aliis similiter.

Ad album verò reducitur color lacteus, niueus, fulgore & nitore alabastrii.

Ad pallidum, cinereus, plumbeus, buxeus.

Ad rufum, melinus. i. mali cydonii, fuluus, rutilus, igneus.

Ad flauum, aureus, luteus, croceus, diluti, aquæ croci color.

Ad rubrum, roseus, sanguineus, puniceus, purpureus, vermiculus.

Ad viridem, herbaceus.

Ad liuidum cæruleus, glaucus, cæsius nō nullis dictus, ferrugineus, & interdum cinereus, plumbeus, buxeus, hæc enim ambigunt vt in suis in artem medicam Galeni commē tariis apertè demōstrat Martin^o Akakia medicus longè doctissimus.

Ad nigrum tenebrosus, opacus, terreus, bituminosus, fuliginosus.

A figura quoq; nō leuis est ad medicamēti delectū cōiectura, quòd hæc sint vt è da vel vitæ da, quæ figura sunt elegãti, speciosa, circinata seu rotunda & circulari, trigonia seu triquetra & triangula, quadrata, quadrangula, multangula, mucronata seu acuta, obtusa, recta, obliqua, transuersa, solida, fistulosa, spōgiofa, multifida. Alia item figura, forma, specie, aspectu, effigie, imagine, modo, ritu, oculi, oculi bubuli, capitis taurini, cornu

caprini, caudæ scorpionis, pulicis, ricini animalis, vitulinæ naris, citrorum polypi piscis, testiculorum canis, vel alterius, capillorum, linguæ, linguæ bubulæ, auriū muris, delphini, pennarum auis, gesticulata raro, crebro fructicosa, iunca, tuberosa, bulbosa, fibrosa, capacæa, pomi, pyri, cotonei, glandis, oliuæ.

Horum autem vel omnium vel plurimorum exempla postea leges frequentissima in particularium delectu, & in notis à similitudine sumendis.

Probantur præterea aut reprobantur nunc similia, nunc dissimilia, vel inter se, & in aliqua plantarum specie, ut absinthium ponticum sit simile santonico: abrotonum mas, dissimile foemina.

Ut in aliquo genere superiore propinquo sumitur similitudo aut dissimilitudo qualitatum quæ quædam prædictarum, atque aded substantiæ & quantitatis, & actionis, ut in herbarum genere, absinthium seraphium est deligendum simile abrotano, sapore amaro, & foliorum habitu: vel in toto plantarum genere, ut chamaedrys, camepitys herbe sunt similes quercui, pinui arboribus. Vel in genere diuerso, ut aloë optima sit similis hepatis: ascyri folium cribri modo foraminulentum, ambitu ferratum viticæ foliū, illud
in

in arcum flectitur, vel anchoræ modo est, vel crescentis lunæ ritu incuruum: venenosum, gibbosum, dorso, elato: galeri, petasi, pileoli, lanceæ, lanceæ cuspidis, cultelli, securis, acetabuli, vasculi, calathi, disci, clypeoli, fusi, pali, clauæ, pistilli, iunci, festucarum, fœni, vitiliū modo formatū, inflexile, virgatum, velut lineis intersectū alarū cauis binis, pluribus, virgis arborecentibus specie capituli rotundi, verticillorum, pedū lecti, stellarum, tomentosa lanosaque pube obducitur dictamnium, bullæ in dipfaco spinosæ, flos comicis personis hiantibus similis, radice hoc esse debet crebro geniculata vel geniculis duobus tribus crebris dissecta, turbarum modo in se inuicem infartis radicibus, stipitibus cōdylorum modo tuberculis quibusdam excrefcentibus.

Horum nihil negligendū est ei, qui probè volet medicamenta simplicia deligere, quibus singulis aliqua ex dictis insunt accommodatissima ad ipsa cognoscenda & deligenda non mediocriter pertinentia, quod exēplis, quam verbis pluribus probare maius erit operæ precium.

Quartò plantarum & aliorum simplicium medicamentorum delectus sumendus est à situ & loco, non modo generali & regione, vt castoriū sūt ponticum, cuminum,

Aethiopicum, glycyrrhiza cretica, sed etiã
 à particulari, in singulis regionibus, loco nẽ-
 pe calido, frigido, humido, sicco, horum me-
 dio. Plantæ enim calidæ in locis calidis va-
 lentiores euadunt: præhumidæ locis sicco-
 ribus castigantur. Quæ ratio in animalibus
 quoque recipienda est. Sub loco autem &
 cælum, & flatus ventorum comprehendas
 oportet. Ob id ad locum calidum reduci-
 mus apricum, æstiuum, inter tropicos aut
 proximè ipsos, insolatum, qui in meridiem
 fit apertus austro perfletur, montes habeat
 septentrionibus obiectos, vt Galenus docet
 in secessu Tabiarum.

Ad frigidum umbrosus, nemorosus: ar-
 boribus, sepibus, & aliis stirpibus confertus,
 quercetis, frutetis, dumetis defensus, musco-
 sus, saxosus, montosus, opacus: parietibus, ar-
 boribus vel aliis: & item polo alterutri pro-
 ximus, in parte Alpium aut Pyrenæi Septen-
 trionem spectante situs, niuosus, glacialis,
 aquis niuosis & glacialibus riguus, borea &
 aquilonibus perfletus, soli aduersus obiectu
 montium.

Ad humidum, quod in aquis viuit aut ver-
 satur, & ipsis dulcibus, salis, fluentibus, tor-
 rentibus, pigris, rapidis, stagnantibus, palu-
 dosis, paludibus æstate siccatis, lacubus, ra-
 dicans, sine radice innatans, aut prope aquas
 eas

eadem & scatebras, fontes, cauales, fluuio-
rum ostia, alueos in conualle aquosa, loco
viliginoso, pratis, puteorū parietibus & mu-
ris aliis hūmentibus, saxis rofidis, stillicidiis,
fossis vrbium. Hinc fluuiales, maritimæ, pra-
tenses, aquaticæ plantæ aliis sui generis alio
loco educatis præstantiores sunt, vel dete-
riores pro varia ipsarum natura, & expetita
nobis earundem facultate.

Ad siccum, editus, montosus, tumulosus,
cliuosus, saxosus, petrosus, scrupulosus, to-
phaceus, pumicosus, salebrosus, sabulosus, a-
renosus, argillaceus, præruptus, scopulosus,
promōtoris altus, asper, tenuis sterilis, per-
flatilis, in semitis, viis, itineribus, in aggeri-
bus viarum & murorum, in ruderibus, &
ruinis, aut circa ruinarum rudera, domus in
parietibus, muris, murorum crenis & minis,
in tectis recentibus, vetustis. Quanquā ho-
rum quædam aliquando humectata esse pos-
sunt, vt petrae littorales, testæ piscium, qui-
bus muscus marinus innascitur.

Ad medium horum seu temperatum re-
ducitur locus regionū temperatarum, ver-
nus, & magna ex parte cæpestis, planus, pin-
guis, fœcundus, cultus: aruum, in segetibus,
triticō, hordeo, leguminibus, vinetis, hortis.

Ad locum item & situm connexio redu-
citur & vicinia. Plātæ enim maleficæ & ipsa

rum fructus sunt innocetiores, si multæ simul ex eodem loco venenosam, sed sibi familiarem substantiam trahant, & multi fructus malefici ex vna planta: ob id thymelæam, colocynthidem, scillā in loco aliquo solam rectè damnat Mesues, præfert quæ multas congeneres simul nutritas habet, & colocynthidis fructum si vnicus erit aut paucus improbat, numerosum præfert. Rationabile enim est, vt plantas benignas si paucae sint, vberiolem succum benignum trahere, & ob id salubriores esse: sic maleficas venenosam loci malitiã exhaurire, & in se transferre: quem & largiorem & vehementiorem pauca, quàm multæ in se trahant necesse est. Sublimis quoque situs, infernus, dexter sinister, antiquus, posticus quidam est, sic misy, chalcitis, sory, situ diuersa, metallicam substantiam indicant & facultatem diuersam & tartarum in summo vase vinario melius, quam in lateribus, & cadmiabotryitis melior aliis, & pompholix, spodio præstantior: sic densi fructus quia conferti & compressi malè nutriuntur, malè coquuntur, malè diffantur: contrariū, contrà: laxi enim & rari partus plantarum, & animalium, vberius alimentum trahunt, ob id meliores sunt, si nobis salubre est id alimentum: peiores si in salubre, vt in colocynthide Mesues

pr

probè docuit. Et plantarum partes humi
 repentes rectis aliis meliores, vel contra: &
 in orbem circumacta radix, vel altera alteri
 insidens, vel sibi invicem implexæ radices,
 & partes mutuo contactu inhærentes, dissi-
 ta, superficialiæ, profundæ. Cum verò tem-
 peramentum medicamenti, vt aliorum, sic
 causa facultatis, & facultas actionis, & actio
 operis ipsius, vt docet Gale. lib. de faculta-
 natura. & lib. de vsu partium, quæ ex na-
 turali cuiusque potentia, deligendi ratio
 sumi potest, ea nobis ab actione tanquam
 sensu notiore sumitur. Ab actione igitur fa-
 cultates, primas, secundas, tertias, quartas
 consequente, delectus medicamentorum su-
 mitur: estq; hæc nota maximarum virium.
 Quoniam tamen de omni genere harum fa-
 cultatum nobis abundè est dictum initio
 lib. 2. nostræ methodi medicamēta compo-
 nendi, neesse non putavi huc ascribere. Ha-
 rum autem differentiarum & notarum, vel
 plurimarum, vel omnium, vel saltem qua-
 rundam, in singulis simplicibus medicamen-
 tis exempla plurima tibi Dioscorides suppe-
 ditabit, non pauca Galenus, & qui post eum
 de materia medica scripserunt.

Adde quòd vt tota substantia nobis ali-
 mentum est familiare, sic plantis suum, quòd
 fit vt non omnis ferat omnia tellus, non
 sol

solum quia calidior, frigidior humidior, sicior, aut per coniugationem, quam ipsius plantæ vel animalis naturæ conueniat: sed quia in ea alimentum plantæ & animali congnatum desideratur.

Nec tantum hæc in plantis totis, sed ipsarum partibus singulis sunt exploranda, (vt idem de animalibus, & ipsorum partibus, & terreis corporibus tibi persuadeas) quales sunt radices, trunci, caules, culmi, festucæ, rami, virgæ, surculi, germina, fermenta, viticula, adnata, capreoli, spinæ, cirri, pediculi, folia, flores, fructus, semina, siliquæ, vascula, capitula, calices, vmbellæ, corymbi, comæ, spicæ, pappi, ligna, cortices, succi, liquores, lachrymæ gumosæ, & resinosæ, & si quæ sunt eiusmodi.

Quintò & vltimò tempus in deligendo medicamento multiplex obseruandum est, ætas scilicet, pars anni qua collecta sunt & reposita, aëris constitutio serena, pluuia, ventosa: his viuentibus aut repositis: pars diei varia: duratio & seruatio longa breuis. Quæ alia tempus indicent diximus lib. 2. nostræ methodi.

Virtus enim alia, vt & temperatura, est neophytis & teneris: alia adultis & senescentibus, vis item alia euphorbio recens collecto, atque alia veterato. Plantæ item cali-

dæ,

dæ, sicca, si aër sit calidus, succus, sunt meliores. Ob id plantas Italicas aromaticas Cre-
tæ non cedere dicit Galenus, si aëre non fuerint pluuiæ educatæ. In singulis tamen partes deligendæ sunt, omnium præstantissimæ & maximè medicamentosæ, si his viribus egetur. Est enim quando ignobilioribus & imbecillioribus est opus, ob affectus ægri, aëris naturam. Præstantissimæ verò, tum ex prædictis conditionibus, tum ex his quæ in singulis particulatim dicendæ sunt coniectantur, ratione eadem quæ in plantis dicta est, in animalibus quoque & corporibus terreis seruata. De tēpore verò collectionis Dioscoridis verba hæc sunt: Imprimis curandum est, vt quæ in vsum reponenda sunt medicamenta, suis temporibus singula demetantur. Ex hoc enim fit, vt quædam viribus magis valeant, alia sint inefficacia. Primum itaque cælo sereno plantæ legantur. Magni enim refert inter colligendum, si, vel squalores & siccitates, vel imbres infestent, quemadmodum si loca quibus hæc prodeunt sint montana, excelsa, perflata, frigida, sicca. In his enim locis vires habent longè valentiores: contrà verò quæ in campestribus, riguis, opacis, cæterisque locis à vento silentibus, plærunque degenerant, & minus valent viribus, præsertim si nõ suo tempore le-
ga

gantur, vel vitiata, & præ imbecillitate languentia, ignorandum nanque non est, multa pro soli & cæli natura ac tēperie, citius aut tardius adolefcere: nōnulla vi propria, etiā hieme frondere & florere. Sciendum prætereā est, quædam in herbaceis medicamentis, vt veratrum vtrunque, multis edurare annis: alia post trimatum inutilia. Quæ verò herbæ sunt fruticosæ vt stœcas, trixago, polium, abrotanum, seriphium, absinthium, hyssopum, & alia id genus, dum semine prægnantia sunt, demetenda. Flores verò antequam sponte sua decidant. Fructus autem dum maturi sunt, vt semina dum siccati ceperunt, priusquam defluant, herbarum & foliorum succos elicies, cum primum cauliculi germinant. Lac & lachrymæ excipiuntur caule inciso per summum adolefcentiæ vlgorem. Radices & liquamenta corticesque ad recondendum eximantur, cum primum herbæ suis foliis exuuntur. Si puræ sunt & nitidæ, siccentur & reponantur loco non vliginoso: quæ autem terreno aut luto sunt sordidæ, aqua prius abluantur. Flores, & omnia iucundum odorem reddentia, articulis tiliaceis ædium parte siccissima reponantur. Est quando chartarum inuolucris & folliculis suis semina vtilius & innocentius feruantur. Liquidis medicamentis den-

fior

flor materia, argentea, vitrea, cornea conuenit: fictilis etiam modo rara non fit: & lignea, præsertim è buxo: ænea verò vasa oculariis medicamentis, & liquidis, & his omnibus quæ aceto, pice liquida, aut cedria cõponuntur. Adipem autem & medullas stanneis vasis, seu plumbo albo recondi conuenit. Hæc Diosc.

Finè labori propositio imponemus, vbi locū Mesuæ, quo quædam medicamēta purgantia cælo & solo simili meliora euadere scribit, sed sine exēplis expl̄cauerimus: sumpta ab animalibus analogia. Nā vt animalū naturæ, hoc est tēperaturæ, & ætates, & morbi calidiores ad hiemem, regionem frigidā, victus rationem refrigerantē, tanquam contrario excessu frigido, illorum caliditatem, immodicam corrigentia præsidia bene se habent, ad æstatē verò, regionem calidam, victum calefacientem, ceu intemperaturam augentes causas, malè: & contrā naturæ, ætates, morbi frigidiores, ad æstatem calidam, regionem, victum calefaciētem, benè se habent, quod ab his contrariis illorum attempato recessus corrigatur, malè verò ad hiemem, regionem frigidam, victum refrigerantem, tanquam affectus illos propter similitudinem aucturas causas, & simili ratione humidiora hæc ad causas siccantes & sic-
cio

ciora ad humectantes melius habent: sic plantæ in plantis apparet, quibus ut animalibus insitum est alimento familiari nutriri, quibusque ut animalibus consueta victus ratio naturam seruat, si est victus illarum naturæ similis, aut nouam facit, si dissimilis. Ob id plantæ intemperatiores, id est, calidiores, frigidiores, humidiores, sicciore, solo & cælo & alimento ipsis contrario emendantur, & ad temperaturam mediã, quoad fieri potest, inclinant: nisi quas multum calidas, frigidas, humidas, siccas expetimus, tales enim solum & cælum & alimentum simile conseruant: mirum ni etiam intendant. Quæ verò animalium temperatura est omnium extremorum mediã, iniuriisque omnibus omnium maximè resistit, illa simili bustemperatis seruatur, quod Galenus dilucidè lib. prioribus sanitatis tuendæ demonstrauit. Sic plantæ temperatæ cælo & solo temperato conseruatæ, meliores euadunt, nisi ad effecta alia, has calidiores, frigidiores, humidiores, sicciore requiris. Tunc enim solo & cælo dissimili, & à sua natura temperata diuerso, hoc est, calidior, si calidiores vis: frigidior, si frigidiores: humidior, si humidiores: sicciore, si sicciore expetis, emendantur: & calidæ siccæ calido sicco solo & cælo. Ob id Creticæ plântas plurimas ad thiriacam, & ali

alia medicamenta, & Italicas si solum & cæ-
 lum siccauerint, præponit Galenus: tamen
 in his est quodam prodire tenus, sed non da-
 tur vltra. Nam eædẽ ex India aut Aethio-
 pia fuerint deteriores, licet illi tractus plan-
 tas quasdam habeant eximias, vt Aethiopia cu-
 minum, Trogloditæ myrrham, India nar-
 dum & malabathum, & alia plurima, quæ
 inde largo prouentu Lusitani navigationi-
 bus ad nos cõuehunt. Quæ igitur ad metho-
 dum simplicia deligendi pertinent: vbi ex lo-
 cis prius dictis memoria tenebis, eandem in
 particularibus ipsis exercere oportet, ordi-
 ne illo, quem in simplicibus seruauimus. De
 radicũ itaque delectu primũ dicamus, in
 quibus vt aliis plantarum partibus, propter
 eã quod nostrates communem quandam
 deligendi rationem sustinent, de his etiam
 cõmuniter scribemus: de exoticis verò sin-
 gulatim, tũ quod hæ sunt cariore, & ob id
 ab exteris adulterari solitæ: tum quod hæ,
 quia infrequentes magis, etiam exercitatos
 fallunt.

Radices autẽ omnes incipiente foliorum *Tempus*
 defluuio legẽdas, & cælo sereno, cõsunt Dio- *colligendi.*
 scorides, cui in quibusdam Galenus & Auicen-
 na & Mesues cõsentiunt, in aliis diuersa sen-
 tiũt, vt post leges. Sunt cõtra quibus placet
 magis, radices esse legẽdas priusquã in cau-

lem, folia, florem, fructum, semen, vis plātæ
 propè tota erūpat. Desluentibus autē foliis,
 eas esse foetis animalibus similes, hoc est, ve-
 lut semianimes ac multū imbecillas, nisi si
 quæ tantū habebāt viriū, vt etiam earum fa-
 tis retineāt arefacto caule, vt scilla, quō va-
 lida animalia etiā foeta adhuc robusta per-
 manēt: nisi dicas etiā in illis quæ viua & ve-
 teri radice repullulāt, saluā vitalē plātæ ve-
 lut sanguinē per caulē priusquā arefcat in ra-
 dices, licet nō totū, resuere, vt in arboribus
 fit, alio quouis tempore colligi pōssunt, quæ
 hominum cultu & satione crebra in omnē
 anni partem vegetæ incidunt, quales ferè
 sunt hortenses, alimentosæ, vt apii vulga-
 ris, buglosi vtriusque, betæ, lactucæ, intibi,
 oxalidis, raphani, napi, pastinacæ, sisari, ca-
 ri, panacis, cape, porri, allii: & præter has er-
 raticæ, dauci, gingidii, caucalidis, ari, dracū-
 culi, cyclamini, periclymeni, cotyledonis:
 nam hæ quinque, vt bulbosæ quædam, aliæ
 etiam æstate siccatis foliis, plenæ sunt, &
 frequenter autumnō rege: minant, alimen-
 ti pinguis & crassæ copia.

Quæ verò folius naturæ sponte crescūt,
 aut semel à nobis tempestiue serun:ur, aut
 plantātur, ferè sunt optimæ, solo aut vere,
 aut (vt dixi) autumnō, paucissimæ estate, aut
 hieme. Quin & hæ quas multis anni parti-
 bus

bus communes diximus, sunt præstantiores cum tempestiue fatæ adoleuerunt, & vigēt: aliis verò temporibus ignauiores, quando vt quadam & holitoris opera & irrigatione coguntur adolefcere, sub cælo sibi parum propitio: quale æstiuum est, ac autumnale, & hiemale. Sic vere ipso, quando primùm germinare incipiunt, nobis leguntur in annum, enula, althæa, iris, acorus, symphytum, rufcus, asparagus, petroselinum, apium, fœniculum, bryonia, cyperus, rubia, saxifraga, valeriana, eryngium, tormentilla, pæonia vtraque, polypodium, gramen, lilium: nisi recentibus aliquâdo sit opus, sed quæ omnino erunt imbecilliores, quam si quo tempore recentes colligi debent, in vsum venissent. Omnes tamen integræ sunt, si fieri potest, vellendæ & vnaquæque in solo & cælo suæ naturæ familiari, quod experientia confirmat. Nam tunc bene habitæ sunt, nec enormes ob alimenti copiam: nec strigosæ, & marcidæ & tenues, & rugosæ ob eiuſdem inopiam. Mox aqua lauandæ sunt, & radicula purgandæ, multæ etiam eligandæ: quædam verò crassæ & magnæ etiam in taleolas secandæ, posthæc siccandæ in sole, vëto, interdum igni, vt in siccatione lib. 2. dicemus, nisi recentes sint vtendæ. Igni autem præcipue siccantur, quando cælum est

nubilum, aut hiems, aut quando mox ficitis opus est. Adde, quòd in his & aliis plantarum partibus non solum tempus colligendi legitimum est obseruandum, quale multis radicibus est plenilunium natura humidissimum, sed etiam repositio commoda & duratio. Non enim sunt reponendę nisi exquisitę siccatae, ne putrescant: nec loco humido, puluerulento, non perflato, reponendę.

Radices supra tres annos non seruantur Auicennę. Quę enim crassę & densę substantię sunt tandiu seruari possunt, vt radix bryonię, rha pontici, peucedani, mei, aristolochię. Quę verò tenui & rara cõstant substantia, vt asari, apii, petroselini, saxifragę, dictamni, tormentillę quotannis sunt mutandę. Radices autem legendas cum folia cadunt, etiam censet Auic. canone. 2. & Platearius in Aristolochia. Quędam tamen aliis temporibus saladino leguntur, vt veris fine, aut aestatis initio, acorus, gętiana: aut mense augusto quãdo etiam spina alba, vulgo bedegar, ruscus, bryonia, cyperus, iris, enula cãpana, dictãnus vulgaris, pãonia, glycyrrhiza, vt septembri peucedanum. Octobri cyclaminus, recēs & ficcus efficac. Decembri eryngium iisdem leguntur. Efficaces autem illę quoque seruantur annum vnum, pãonia vtraquę, peucedanum.

Duo

Duos, meum, iris, cyperus, maior & minor dictamnus.

Tres, acorus, chelidonium, enula, saxifragia, valeriana, pyrethrum.

Decem, costus, cenanthe, rha ponticum.

Daucus autem asarum & alia radices multę recentes sunt meliores: recondita autę prope omnia, quia sunt essentię tenuis, parü diu seruantur efficacia, præsertim puluerata.

Asari radix ampla, spissa, odore tenui, sapore acri, & parum astringente.

Eryngii radix eligenda ampla, alba, tenera, *Mesues in simpl.*

Radix satyrii plena & recens, non flaccida & emortua ad diasatyrium. *Idem initio Anti.*

EXOTICAE verò radices sic deligantur. *Ibidem.*

Acori radix similis ireos radici. i. complicata. *Dios.*

ta in obliquum, geniculis intercepta, candida gustu acri, & modice amaro, odore iucundo, calida, sicca ordine tertio, densa plena carie non exesa, qualis à Colchide & Galatia afferitur: quæ à quibusdam galanga maior vocatur, quod sit vtraque crebro geniculata, & odore aromatico: sed hæc iridis magnitudine, illa cyperi.

Vulgaris acorus huic diuersissimus tota sua natura, nõ vsurpandus, nisi medicus ad refrigerandum & siccandum imperauerit.

Quod si qua huius generis in locis ficciori-

bus educata & calidioribus naturam acori prædictam aliquid induerit, vtraque acorus esto, ille indicus, hic nostras imbecillior.

Dios. Gal.

Mesues.

Agaricus fœmininus rectis intus venarum discursibus constas, sapore initio dulci, mox amaro, tandem etiam subacri & subastringente, leuior, rarior, mbllior, albior, breuior, friabilior, splēdidior quam mas, in fracturis suis, filosus neruorum modo, i. grauis, densus, durus, niger, lignosus, longus, interdum rotundus, sed vbique cōpactior & obscurior, superficie nō denia, sed rara, tota fœmininus præterea, sed de vero & radice semiliginosa & semiputri gignitur in Agaria Sarmatiæ regione, & inde appellatur: hodie ex alpbis metitur.

Hæc autē *επιφανεια*, id est, superficies seu facies summa seu cum Mesue pars superior quanuis tota vndique superficies intelligi possit, tamen quæ pro situ in arbore variior est, agarici pars superior, vti à Mesue rectissimè dicitur, eapotior videtur, quia magis aërea, & ob id leuior rarior, &c. cum aëreū ob insitam leuitatem sursum feratur, vt in eodem terrenum & aqueum deorsum: siue autē ea pars superior sola, siue etiā tota eius superficies optima est non est nobis purgantibus agaricum excidenda & abiciēda quorundam more. Nec ita superficiem ad viuū
int

intellige, vt sola velut cuticula fit vtilis, sed illæ partes quæ subsunt quo ipsi optimæ sunt propiores, eo meliores.

Aristolochiæ clematidis longa radix nobis est perfrequens, longa, rara, rotundæ verò in agro Nemausensi plurima, etiã hic crebrescit, Effodienda est mensibus, & dequamoto terreno seruãda. Legendã vtranq; plenilunio, vt alias propè omnes quidã contendunt: sic enim pleniores cum sint, siccando minus flaccescunt, alio tempore lectis magna sui parte siccando vaporantibus, & marcescentibus. Eligenda vtraque bene habitata, & si est sicca, minus alte rugis striata, carne multa, firma, odore & sapore vegeto, sed suo, non puluerulenta dum frangitur, nec situ obruta, nec carie aut terredinibus exesa. Quæ bonitatis note reliquis propè plantarum partibus sunt communes. Pontica autẽ & Cretica est præstantior. Behen accipiuntur Armenia, calida, humida, odora, rubra potius quàm alba: quæ verò hodie in Italia & prouincia in odora reperiuntur radices, & pro behen supponuntur, vel aliæ sunt ab Armeniis, vel saltem his minus efficaces. Harum loco placerent magis radices eryngii, Behen rubrum folio lapathi rotundi prope Burdegalam locis aquosis plurimum, ac inde in alias Galliæ partes transportatur:

Serapio.

Manardus.

album in Prouincia crebrius.

Dios.

Gal.

Bryoniae radix foris cineritia, intus albicans, ampla, consummata, colligatur veris initio.

Calamus aromaticus, calidus siccus, ordi ne secundo, partium nonnihil tenuium, fuluus, intus albicans, odore fragrantissimo, dense geniculatus arundinis modo, caetera mollis tactu, lentus in frangendo, cofractus autem in assulas disilit, non totum raphani modo rumpitur, fistula intus plena araneorum, casiae gustu, leuiter astringens, & cum quadam, sed minima acrimonia amarus, in mandendo glutinosus, ex India deferitur, terredinibus facile tenetur. Qui vero in officinis est, no calamus, sed radix est, neque ea calami, sed plantae alterius: neque ex India videtur afferri, quia vili venditur, & saepe recens multum cernitur. Ob id inter radices eum recensui, iustius inter ligna locandum: si verus habeatur, triennio seruatur.

Hor. Martiardi.

Dios.

Gal.

Centaurii magni radix, acris, astringens, subdulcis, subamara, rubescens, crassa, grauis, solida, tripedalis (si integra est) succo praegnans dum recens est ex tolo pingui & aprico Licye Peloponesi, & aliarum multarum regionum, annos decem seruatur. Radix autem centaurii parui, medicamentis est inefficax.

Ibidem.

Cof

Costus subamarus, modicè astringit, acer
adeò & calidus vt vlceret, candidus, leuis,
extimia odoris gratia recens, abunde plenus,
densus, siccus, à terredinibus non exesus, Ara-
bicus. Post hunc indicus, tertius in bonitate
Syriacus, grauis, colore buxeus, odore fe-
riens. hodie Lugduni frequens est Arabi-
cus, non tamen quem Arabici scriptores dul-
cem & amarum soli inuexerunt. Costi nigri
mentio fit Dios. in rha pontico.

Dracūculi radix legenda vere, aut æsta. *Mesues*
tis initio, ampla, cōpleta, ex loco libero, hæc
etiā nostras est, rarò externa huc cōuehitur.

Dictāni radix Dioscoridi calefacit, aliis
folia magis celebrātur calida, odorata, rotū
da, parua, densa, lanugine vtrinque intecta.
Cretica metitur æstate & autūno. Quæ ve-
rò radix dictāni ab officinis supponitur al-
ba, tenuis, elignata, propè inodora, minimū
amara, nullo exiguo ve caloris sensu, pseu-
dodictamni fuerit potius, aut herbae nescio
cuius, qua abiecta, potius pulegio vtēdū est.

Doronicum, radix parua, foris subflaua, *Serapio*
intus alba, dulcis, calamo atomatico similis
colore & figura.

Helleborus albus radicib⁹ nititur multis, *Dios.*
tenuibus, ab oblongo & exiguo capite ex-
euntibus, caparum modò fibratis, optimæ
sunt cādida, friabiles, carnosæ, mediocriter

extentæ, nec iunci modo mucronatæ, nec in frangendo puluerem emittentes: suntq; medulla tenui, gustu feruente, nec tamè id vehemeter, nec saluâ subinde ciens. Quæ enim confertim eam cõtrahunt, strangulant. Laudantur ex montibus & asperis, Cyrenaicæ, Galaticæ verò & Cappadocicæ & Italæ sunt periculosiores. Omnis albus est periculosus Mesuæ, non item Græcis autoribus. Eidem minus acer & mordax, nec statim initio albus quam niger, sed amarior est ac diutius seruari potest quam niger, cætera nigro similis.

Mesues.

Cortex radicũ fibrosarũ, asari colore, fractu facilis, medius crassi tenuis, antiqui recetis, grauis & leuis, aut potius leuior quã grauior, legitur vere & estatæ Mes.

Diosco.

Helleborus niger radicibus coheret nigris tenuibus à capitulo cape simili, cõfibratis, vt albus, quarum est vsus. Optimæ sunt corpulætæ, plenæ, in quibus sit tenuis medulla, acres gustu, & feruentes, in collibus asperis, & sitiētibus locis, vt Anticyra, Helycone, Parnaso, Aetolia. Addit Mesues fragiles, leues, asperitatisq; expertes, leuiores quã grauiores, tenuium & crassarum, recentũ & vetularum medias. Salubrior est albo, colligitur vere & æstate.

Mesues.

Esule minoris radicis cortex eligendus
ten

tenuis leuis, fractu facilis, rubescens cassie fistule modo post sex acolletur menses, ex loco libero collecta initio veris. In fine veris autem, lac eius colligendum est.

Galanga est radix subrubra, vel rufa, geniculata, intorta, gravis, sapore acerrimo, linguam admodum vellicante, calida sicca gradu tertio, odore & figura quadam cyperi. Unde quibusdam cyperus Babilonicus dicitur, in dicta priscis, alba, odoris, & saporis gratia carens, pulverabilis multum abiicienda.

Gentiana notis tantum communibus nititur, ex Iura monte in Gallias totas distribuitur, colore foris buxio, intus crocante, amarissima (ob id aloë Gallica dicitur) dura, parum rugosa, fragili cotumaci, in hortos Parisienses translata, minus efficax adolescit.

*Actua-
rius.
Serapio.*

Glycyrrhiza quamvis in Gallias passim luxuriet, laudatur tamen Galeno magis Cretica, aut saltem Hispanica, vel ex locis aliis minus humidis: colore est foris buxio, lignolento & fractu cotumaci, intus multum croceo, sitimque mansa extinguente, sapore subacerbo, dulci, quibusdam melior est nigricans & lenta, quam buxea & fragilis. Improbatur intus alba vel nigra, exucca, vetus, fragilis raphani modo, & inter frangendum pulverem edens: quæ nota in omni parte plantæ, si præter naturam adest vetustatem prodit.

Dios.

Herm

Hermodactylus Mesuæ probatur radice rotunda, ampla, foris & intus multum alba, mediocriter dura, ex loco edito lecta, calida & sicca initio gradus secundi: laxa verò, rara, leuis, est imbecilla: rubra & nigra, mala. Quæ in officinis est, affirmatur mihi ab his qui legerunt frequenter in Galia Narbonensi & Prouincia, esse folio nigro, porraceo, flore per autumnum croci sine croco tamen, foris nigra radice: quæ res declarat esse colchicum, innoxium tamen aut saltem innocentius experimur: forte quia siccatum est, nisi recens nobis vsurpatur.

Iris illiryca veteribus propè sola laudatur, parua, densa, frangi contumax, subruffa, intus albior, amara, sternutamenta dum tunditur ciens, odorata. Florentina tamen sola nobis hodie inculcatur, cum Gallica alba purgata laudetur Galeno lib. 8. c. ph. part. Ex locis apricis & siccioribus Illiris lecta ad me missa Venetiis à Marti. Grego. medi. præstantissimo in horti mei partem editam, & soli meridiano apertâ trāssecta, iam pulchrè repullulat. Mesuæ verò laudatur radix ampla, dura, densa, velut in nodos breues collecta, ex albo rubescès, odore violæ nigræ aromatico sapore, acri & mordaci, flore purpureo potius quàm albo, veris initio collecta.

Na

Nardi spica cū radice dodrantali, digi-
 ti parui crassitudine, astringēte, subacri & le-
 uiter amara, odorata, calida primò excessu,
 sicca secundò. Mihi Lugduno delata est à
 Ioanne Horneo Parisiis. Pharmacopœo Iō
 gè peritissimo, & fidissimo, latinè doctissi-
 mo, Gracè & Hebraicè mediocriter institu-
 to, cum costo acoro, & aliis non paucis.

Pyrethrū radice est longa, pollicari cras- *Diosc.*
 situdine, gustu feruidissimo & igneo, à quo
 nomē habet, quæ mansa pituitā largā elicit.

Polypodium radice dulci, austera, digiti *Diosc.*
 parui magnitudine, multū siccante, sed sine *Gal.*
 morfu, probatur subdulce, subausterum, gu- *Mesues.*
 ftatu ad postremum subamaro, & nonnihil
 aromatico, solidum, cirris seu nodis plenū,
 ex rubro nigrescens, colore intus herbaceo
 pistacii modo, recens, quercum & arborum
 aliarum glandiferarū truncis innatum: aliis
 murale & saxosum magis probatur, nisi lo-
 ca sint vliginosa & umbrosa.

Rha ponticū radix nigra, costo nigro fo *Diosc.*
 ris, cētaureo magno intus similis, sed minor,
 ruffior, fungosa & laxa, aliquātū leuis, sine
 odore, quæ mansa colorē reddit pallidū, ad
 crocū inclinātem, terredinibus non exesa.
Diosc. In quo præter hæc legit Serapio,
 astringēs, si plusculū mādatur, tubacris, &c.

Rha indicum & proximum ipsi rha bar- *Raued.*
 bar

sceni Me- barū, laudatur subnigrū in rubrū inclinans,
sue dici- graue pro raritate sua: contractū, ex rufo &
tur Gal. glauco alternat, & croci modò tingit, recēs,
anti. lib. I. nō aduleratū, astringēs amarū cholagagū
 calidū ficcum ordine secūdo, feruatur annis
 tribus, quatuor, in psyllio milio vel oblitū
 cera sola, vel ea cum terrebinthina.

Scilla fit bonæ magnitudinis (nō tamen
 admodū magna & enormis) benè habita &
 nutrita, alba, recēs ex terra sumpta, cū folia
 eius & caulis exacte aruerint, seu quādo tri-
 ticū metūt, quia tūc potissimū viget. Huic
 pancreatiū simile gustu & viribus, sed imbe-
 cillius. Mesuæ præfertur, quæ sapore est dul-
 ci, acri, amaro, squammis delibrata, splen-
 dens ex loco hbero propè aliàs educata.

Gal. lib. 8
simpl.

Mesues.

Turbith Arabibus laudatur, cortex al-
 bus, gūmosus lactis crassitie, vacuus, arūdi-
 naceus, fractu facilis, recens, foris autē cine-
 ritius & planus, ex locis ficcioribus.

Zingiberis radix fit cādida, odorata, pi-
 peris sapore & viribus, nisi quòd tar dius ca-
 lesfacit: sed diutius, vt longum piper. Dāna-
 tur teredinibus exesum, puluerulentum, te-
 storio quouis circūlitum ad pondus & ma-
 gis ad exesionem tegendam. Terram meri-
 tam & columbinum, quod vocāt, malè zin-
 giberis loco supponūt, quoties puluere eius
 est opus: licet ponderē, colore, & reliqua

nat

riatura radices sint diuersæ.

Zedoaria radix aristolochiæ rotundæ æmula, sapore, & colore zingiberis, calida sicca gradu secundo, eadem Serapioni dicitur zurumbeth: sed zurumbet sine, h, radix est diuersa.

HERBARVM DELECTVS.

HERBÆ propè omnes sunt nostrates, quamquam harum quædã ex aliis regionibus sunt meliores, vt absinthiũ ponticum, chamædiys, chamepitys, scordium, Cretica chamædrys, cãpæstris potius quàm suburbana, calaminthe môtana melior quàm domestica: tamen si nostrum hoc solum & cælum habeant persimile externo, vires quoque non ita dissimiles sortiantur, qua ratione plantas Italas Creticis non multũ cedere scribit Gal. si pluuium non fuerit cælum, & herbæ acres digerentésque, quæ humores prauos afflictiis partibus infixos vehementer digererent, ex siccis & maritimis locis eligantur, in empla. *Arab. Bot. d. v. c.* initio libro. 6. compos. pharma. secund. genera.

Porro ex herbis plurime solũ virides in usum recipiuntur, dum hæ vel harũ succi in syrupos coquantur, & in apozemata, clysteres, fots, cataplasmata, & alia id genus, in quos vsus postremos quouis tempore leguntur: in syrupos autem, vel formam
ali

aliam toto anno seruandā sunt legēde, quādo sunt efficacissimæ, cum scilicet florēt, aut etiā semine iam plenæ sunt vt fumaria, cala minthe, & aliæ ex sequētibus, in syrupos, vel alia cōposita diu seruanda recipi solitæ. Nā fumariam florentem veris initio, semine autem plenam veris fine legit Mesues.

Quòd si herbæ nec caulem, nec florem, nec semen edunt, vt adiantum omne, asplenium, legēdæ in foliorū vigore: quādo scilicet maxima & virentissima sunt, quæ dā verò dum florent, aut semētescunt, quia lignosæ sunt, & exuccæ: ante id tēpus in vsum trahuntur, vt beta, brassica, cichorium chōdri- la, eupathoriū, lappatha, plātagines, verbascum, verbenaca. In quo viriū vigore etiam sunt colligēdæ quæ siccātur, & in vsus medicorū varios anno etiam toto seruātur, vt absinthium omne, adiantum omne nobis (quibus enim abūdat virens, & vigēs vsurpatur) anethi coma, betonica, carduus benedictus, cichoriū, cētaurium paruū, calaminthe, mentha, chamædris, camæpitys, eupatorium, eufragia, fumaria, hyssopi coma, marubium, maiorana, organū, poliū, pulegiū, ruta, rosmaris, saluia (licet hæc duæ etiā sine floribus sint efficaces) scordium, splenium, thymum, thymbra, verbascum: aut saltem cum vigent folia magnitudine, odore, colōre,

Anethi & hyssopi coma florulenta est.

rè, præsertim quæ cacumini sunt propria. Absinthium autè vere legit Mesues, ad succum & aquam inde stillandam, flores eiusdè æstatis initio, hic autè æstatis fine, vel etiã autũno. Eupatorium quoque legitur, & ex eo succus exprimitur in fine veris Mesuæ. Siccãtur autè in vmbra magis, nisi quæ sunt caule crassiore, aut folio humidiorè, & ob id apto putrescere. Vbi probæ sunt siccata, reponuntur, vt radices, sed minus diu seruari possunt, ob id quotannis mutandæ.

Adiantum omne eligit Mesues bene habitum, virentibus foliis: quod autem gracile est immodice, & folio flauescente examinatum est.

FLORVM DELECTVS.

FLORES vt plantarum partes reliquæ legantur cum maximè vigent, celo sereno: non autem vt Bulcasis & indocti alii scribunt hoc vel illo mèse: nam quibusdam regionibus & cæli cõstitutionibus celerius aut tardius plantarum partes perficiuntur, vt capparitis in gemma, rosa expandi cœpta legatur, reliqui ferè aperti: sed haud ita pridem, & ex quibus vis nondum exhalauit, nec folia tenuentur, & sint decidua. Siccantur sole vel aëre calido, magis, minus, pro varia ipsorum natura. Quidam siccandos volunt, donec ex ponderibus decem, vnicũ super sit,

minus autem ex montanis floribus quam ex campestribus minuitur. Reponuntur ut alia, quotannis mutantur quamuis sphaenanthum etiam decennium seruari possit: chamaemelum item diu vegetum est, ob fortem partium suarum missionem. Quam virium constantiam etiam tum validus odor demonstrat. Flores absinthii, chamedryos, chamapityos, hyssopi, anethi, eufragiae, sumariae, maioranae, origani, rorismarini, salviae, thymi, verbasci in herbis ipsis commemorati sunt, reliqui nunc dicentur.

Balaustium flos siluestris punicae, cytino flore sativae punicae est astringentior, praefertim quod ex acerbis punicis est. Vterque hic flos punicae, est ab arbore auellendus quo loco tunc granatum nullum gignitur. Nam qui cecidit, saepe id illi ob alimentum inopiam, auferente & protrudente fructu contigit, aut ob vermiculum, aut aliam causam: ob id infirmior est, qualis agnoscitur facile: quia vna parte nigricat, foliorumque capillamentorum ipsis non haeret, ut in eo quem auulseris, qui praeterea in umbilico ipso, ut foris rubet. Hispana, rosae modo lata, & brevia praestantiora sunt Narbonensibus longis angustis.

Caryophyllum laudatur, fragi cotumax, odotatum, ex plano tumidulum, recens, quod
vng

unguibus compressum humorem quandam remittit, acre, & aromaticum, calidū siccum gradu secundo, aut etiam tertio. Annos quinque seruari potest, loco tēperato: nam in humidiorē putrescit, sicciore arefcit, & rugosius euadit ac imbecillius, vt quod in eo est enormius, quod barbari antophilum vocant, interpretaturq; antefolium natum, vt vox sit illis composita ex latina præpositione, & Græco φύλλον folium.

Crocus Dioscoridi optimus ad medica. *Lib. I. an-*
 menta, Corycius recens, oblongus, integer *tid.*
 plenus, non fragilis, flauissimus, & qui cum humore tritus, suo colore manus faturet, nec tūc nec cariem redolens, subacer. Gale-
 no autem Corycius, à Coryco antro in quo nascitur, licet aliis sit procerior, non tamen aliis robore odoris aut diurnitate est præstantior. Eligendus verò est non procerior, sed odoratissimus & flauissimus, & lōgo tēpore in vigore suo persistens. Præstantissimum igitur aliquem crocum apto quodam ædium loco repositū obserua sæpè, vt pernoscas. Nam id colorem odoremq; pristinum diu seruabit: adulterati verò odor & color citò vanescit. Hæc Galenus.

Centauryi parui flores ex pallido flauos initio æstatis legit Mesues. Nostrates autem sunt purpurascens.

Epithymum Arabum seu thymi cassutha amplexicaulis, cum ramulis thymi lecta minus citò marcescit, & à thymo esse non herbis aliis congeneribus cernitur. Sic flores cæteros & fructus cum ramis legendos Galenus docuit. Ex thymo autem montano est præstantius, quàm ex hortensî. Cretense rufum præferitur à Mesue.

Epithymû Græcorû quid reuera sit, nõ dũ planè cõpertû habemus, nisi sit flos satureie, Picardæ vulgò dictæ, perpetuò virentis.

Hyssopus colligenda Mesuæ quãdo incipit florescere.

Nymphææ flos tam albus ex stagnis, quã luteus ex fluuiis, vere legitur, cùm apertus est: siccaturque luteus ob paruitatem, integer, albus, conspurcatis aliquot externis foliis purgatus, & cauliculo capillamentisque crocatis. Luteus verò ferè hic in aquam etiã cum albo distillatur, rarò siccatus seruiatur. Narbonenses alba sola vtuntur.

Rosæ sunt præstantissimæ quæ longè omnium suauissimæ sunt, & aliis rubicundiores, quales ex montanis, non autem conuallibus leguntur, siccandæ loco sublimi meridiano, quo solis radii penetrent, rosas tamen non tangant. Nam albæ, incarnatæ mofcatæ, quãuis recentes odoratissimæ sint, tamen siccatae sunt inodora; rubræ cõtrã re-
cent

cētes parum odoris reddunt, siccatæ iucun-
dissimum & diuturnissimum iaculātur. Ex
agro montoso petroso Pruni vr̄bis, vnius
diei itinere à Parisiis distat in vniuer-
sam propè Galliam omnium præstātissimæ
conuehuntur, in territorio tamen Parisino
non insuaues præsertim vico cui fons Naia-
dum nomen etiam vulgò est, larga manu lu-
xuriant fabulosis vinetis, quæ Vr̄bi toti sa-
tis esset possint, vt Pestanas & alias priscis
celebratas rosas non desideremus. Rubras
admodum foliis paucis & planis præditas
præfert Mesues. Rosæ tardus collectæ pa-
rum diu seruantur, & citò nigrescunt, tem-
pestiue lectæ biennio seruantur: cum igitur
mediocriter sunt apertæ, mox integræ inso-
lentur, sæpè nouendæ, deinde folia auulsa
vasæ terreo claudantur, ne odor aut color
pereat. Si quo die sunt lectæ sol non luceat,
raræ disponantur, ne se corrumpant densa-
tæ. Similiter alij flores siccentur.

Schœnantliū seu Schœnu anthos ex Ara-
bia rarissimè huc ad nos transfertur, sed eius
iunci tātū calami, si deferantur flores, solo
odoratus vigore deligatur. Nā odoris illius
gratia citò vaneicit. Gal. lib. i. antidotorū.

Stœchas etiā exotica est, ex Creta enim *Gal. lib. i*
habitior & melius nutrita, ob id melior. *Anid.*
ritur, multa tamè nobis domestica ex insu-

lis: stœcadibus Mafsilij affidentibus, quibus & nomen ipsa est sortita. Prouenit etiam multa in Arabia, vnde Arabica cognominatur, & à Mesue præfertur, flore præfertim, post folijs: sit amara, modicè astringens: spica ex purpureo cærulea, odorata.

Stœchas verò citria seu flaua Dioscoridis heliochrysum, & Galeni amaranthus comma floris aurea, densa in Gallia Narbonēsi & Aquitania, agro Burdegalensi plurima & præstantissima gignitur, odore abrotani maris, & etiam sapore, sed minus amaro.

Mesues.

Viola nigra vulgo martia & quadragesimalis, à Mesue laudatur quæ prima floruit, neq; vim suã calore solis resolutam perdit, nec pluuia obtudit vel diluit & dissipat. Quæ iam diu aperta est, aut pluuiam sensit, aut in siluestribus nascitur, odoris gratia caret, ac viribus.

Flores vix annum seruari possunt efficaces, præter chamæmelum, stœchadem, crocum, & alios paucos, qui annis post duobus aut tribus, coloris & odoris gratiã retinent.

DE SEMINIBVS.

SEMEN à fructu quantum differat, abunde in nostræ methodi lib. 1. docuimus. Semina verò deligantur matura omnia, bene habita, plena, & corpulenta, & quæ naturæ suæ vires proprias habeant efficacissimas, & odo

odorē, saporē, colorē, sui generis perfectissi-
mū, si odoris, saporis est particeps. Multa e-
nim sunt inodora & insipida, nō modo semi-
nū, sed aliarū quoq; partiū genera: Sint præ-
terea, si fieri potest, delata ex regionibus, in
quibus celebratissima crescūt maiorū no-
strorū testimonio. Sintque recentia, aut his
proxima. Quæ enim diutissime fuerunt re-
posita semina, & alia, vires habent imbecil-
liores. Vbi autē puluis ab ipsis diuidēdo ex-
cidit, terminū excederūt lib. 1. alimētorū.

Amomum candidum vel fuluum, simpli-
ci tamen colore nō vario, laxius, in vua par-
ua seminis tamen plena, diffusum, nō asiri-
ctius coherēs, sit præterea odoratū, nares vul-
nerās, acre, mordax recens, non cariosum.
Amomū Scythicū laudatur lib. 8. com. phi.

Ami Illyricum vel Aegyptium.

Anisum Creticum.

Cuminū Aethiopicū, deinde Aegyptiū.

Ligusticum ex Ligusticis alpiibus vnde
illi nomen.

Seseli Mafsiliense, alterum Aetiopicum,
tertiū Creticum Dioscoridi laudatur.

Sinapi Alexandrinum.

Thlaspi Cappadocicum vel Creticū, sed
maius & minus rotundum est præstantius
Galeno. Vtrunq; nobis est, à Bursa pastoris
herba frigida astringente, diuersum.

Dios.

Cardamomum eligi debet frangēti contumax, occlusum, plenum, fartumque, gustu acre amarumque, odore caput tentans, exal faciens: quod tale non est, exoletum iudicatur. Hæc Diosc. Nigrum passim cognominatur Galeno, Nasturcio minus calidiū, sed suavis & fragrantius eidem dicitur. An verò semen quod hodie noster Ioannes Horneus Lugduno aduexit, minus & planius grano paradisi, colore & sapore propè eodem, in siliqua breui triquetraque largissimum, sit verum cardamomum, affirmare non ausim ob historiæ ipsius obscuram breuitatem: tamen tum ipsum, tum granum paradisi, & quod cardamomum minus vocant proferrunt officinæ, semina sunt non indigna recipi in antidota, ob virium in ipsis aromaticarum excellentiam.

Cnici semen sit amplum, plenum, medulla pingui, album, angulosum, læue Mes.

Psyllium elegit Mesues absolutum, amplum, tam graue vt aqua mergatur.

FRUCTVVM DELECTVS.

EX FRUCTIBVS quanquam non pauci nostrates in medicamenta recipiuntur: quia tamen externi quidam præstantiores habentur, ipsorum quoque bonitatis notas paucis attingere fuerit operæpretium.

Am

Amygdalæ rã dulces quam amaræ, probantur flavissimæ, plenæ, integræ, non fractæ, nec erosæ, tamen leues, duræ & siccæ quantum illis datum est, ob id fragiles, intus albisimæ. Ex his dulces, sapore delicatæ, propè indicibili in castaneã tostam & panis purissimi bene cocti qualitatem inclinâtes: odore, ante esum nullo, aut perquã exiguo, inter edendum autem iucundo.

Improbantur albescentes, nigrescentes, rugosæ, molles, tortiles, fractu contumaces, & quæ fractæ à candore illo ad pallorem recesserunt, aut nigrorem, oleosæ natura aut vetustate, odore rãcido, sapore ingrato aut oleagino: quem omnibus vetustas affert. Ex quibus tritis etiam si plus olei exprimatur, tamen olei amygdalini probatissimi dotes non assequitur, quod ex prioribus extrahatur, excorticatis cultello potius, quam aqua calida, vt in oleis dicemus.

Anacardus, seu cum Paulò & Actuário anacardion, sit plenior & habilior, fuscus, refina in cortice multa, acri, nigra, nucleo intus albo: quo in melle cocto fit mel anacardinũ. Hoc etiam tulo potest oleũ exprimi, sed longè diuersum ab eo quod coctis in aqua corticibus supernatat, & conchis colligitur ad confectionem anacardinam.

Myrobalani citrinæ sint, flauæ, multũ in

Mefues. viride inclinantes, densa, graues, in fracturis gommosa, ampla, cortice crasso, denso, os paruum complectente.

Ibidem. Cepule ample sint, & quo maiores eo meliores, subnigræ, in rubitum inclinantes, graues, ob id in aquam propterea mergi, cortice crasso.

Ibidem. Indæ, sint nigrae, magne, graues, substantia densa, sine ossibus. A quibus conditi ossibus quamto longius abscedunt, tanto sunt deteriores.

Ibidem. Emblicæ, magnæ, graues, carne multa, densa, ossibus exiguis, rara verò carne quæ sunt, spiritu & vigore carent.

Ibidem. Bellericæ, magnæ, graues, carne multa & densa.

Notæ igitur in his cõmunes aliorum fructuum & præcipuæ sunt, vt sint bene habitæ, & corpulente, carne multa & firma ac densa, & ob id osse exiguo, quò os datum est. Nam Indæ sunt ex osses. Quæ verò notæ aliæ à calore ducuntur, & ossis figura, minoris sunt momenti.

Balanus myreplica sit ampla, vetus cortice læui, tenui, pleno, medulla læui, pingui. Parua verò ex albo nigricans, vetus, plena medulla alba, læui, pingui, est innocentior.

Conii seu strobili vulgo pineoli, pleni, recentes, albi, sicci, quatenus illis datum est. Vitentur flauis aut etiam pallidis, oleo si rancidi. Id quod his citò, vt ferè sexto mense accidit, nisi prius saccharo intecti hoc vitium

eff

effugiant: præsertim si prius ex forfure frīgantur, & sic probè siccentur: deinde cribro purgentur, quod remedium est, aliis quoq; seminibus condiendis, ne aut citra condituram, aut etiam condita rancescant.

Cupressi pillula, vulgo nuces, sint perfectæ recentes, ob id molles, seminis plenæ, etiam in ipsis hiatibus.

Cydonia seu cotonia sint bene habita, flavescentia, odorata, matura cum minus astringendum & refrigerandum est: cū verò magis, ante maturitatem colligantur.

Eadem ratio est struthionū, quæ nos cydonia fœminina vocamus, aliis maiora, minus acerba, carnosiora.

Citrium & aranciū malū, & quæ vulgus limonē vocat, sint magnitudine quodq; in suo genere mediocri, odore valido & iucundo, cuiq; suo cortice tenui, raro: colore in limone pallido, in citro flauo, in arantio rubescente: quamuis & arantia virida etiam per maturitatem inueniantur: carne intus multa, firma, & succo odorato, acido, interdum dulci, est quando ex vtrisque misto.

Colocyntidis medulla cortice ablato sit pilæ mediocris in speciem conglomerata, Gal. vehementer amara, matura, ampla, rara, ob id leuis: & quāto leuior, tanto melior: alba admodum lenis, eadem fœmina, autumno

le

Mesues. legenda cum flauescit abeunte iam virore.
 Cucumeris agrestis fructus præfertur ab-
 solutus & maturus, & virore deposito fla-
 uus, amarus. Ex quo succus albus, subpinguis,
 Elaterium dictum, quomodo sine valenti
Dios. compressione extrahatur, docet Dios.

Mesues. Carpobalsamum sit flavum, plenum, gran-
 de, graue, mordax gustu, & feruens in ore,
 modice opobalsamum redolens.

Aff. Cassia fistula, seu nigra, seu cathartica,
 id est purgatrix, eligatur foris & intus nigra,
 ampla, collucens, grauis, plenior, & quæ con-
 cussa clausis intus granis non strepat: pulpa
 intus pingui, splendens, succulenta, non si-
 tulenta, nec putri: sapore prunorum delica-
 to: calida humida primo gradu. Vtendi tan-
 tum tempore extrahenda: nam extra cannas,
 vt semen, sanguis, lac, extra propria conce-
 ptacula, prompte corrumpitur, & in vasis ser-
 uata peior euadit.

Cubebæ sint corpulentæ, plenæ, graues,
 acres, minus tamen quàm piper, subamaræ,
 admodum aromaticæ, subdulces, annis de-
 cem seruantur.

Cocum gnidium ex thimelæa eligen-
 dum, cui folia magna tenuia sint, quæ in lo-
 cis liberis crescit propè alias multas thyme-
 læas, foliorum vsum celebrat Mesues non
 granorum.

Da

Dactyli nobis, vt Græcis vulgaribus hodie dicuntur, fructus palmae, à digiti figura. Probantur magni, flauï, parum rugosi, molles, pleni tamen, & carne intus multa, subdura, ad nucleum candicante, ad corticem rubefcente, non pertusi, non vermiculosi, & qui concussu nihil aut minimum sonent, sapore vinoso. Deteriores sunt graciles, facidi, duri, quia excarnes, excusso pediculo pertusi: iidem ferè vermiculis scatentes.

Ficus passæ seu caricae habentur præstantissimæ, quæ in calatho spartaceo digitis, aut pugnis vtrinque pressæ, sic illis mollitie sua cedunt, vt mutuos partium dictarum motus sibi propè obcurrètes sentias, odore sunt iucundo, non calorem putredinosum, aut vermiculosum referente.

Hæ verò si particulatim explorentur, pediculo sunt breuissimo, colore in candidum vergente, molles, tractanti facilè cedentes, cute tenui, molli, succo intus & semine flauo, & plane melleo sapore, odore ante esum & inter edendum iucundo, graues, paruae. Si Malsiliotides (quæ etiam saporis gratia cæteras longè antecellunt, siue albicantes tantum sint, siue intus & foris albe, sed flauo semine) maximæ: si externæ sint, quales Hispania mittit musto metfas, vt dulciores sint, post ne cohaereant farina asperfas.

Vit

Vitiosa sunt dura, tum in massa, tum per se singulari, vermiculosa, graeolentes, foris nigrae, intus rubentes, vel alio praeter naturam colore praedita, cortice crasso, duro, sicco, intus alieno colore, odore, sapore. Quaedam tamen sunt nigrae Prouincialibus & Narbonensibus dictae, foliis nigrantes, intus tuberrimae, omnium delicatissimae dum recentes sunt: nam siccatae liquefcunt, aliae eiusdem cineritiae, aquosiores quam ut ficcati possint: hominibus ingratae, auib expetitae.

Galla emphacitis, id est immatura, laudatur parua, seu magnitudine mediocri, nodosa, grauis, solida, non perforata: minus utilis magna, rotundissima, polita, leuis, laxa, perforata, flaua, aut saltem rufa. Gallia Narbonensis & Lugdunensis praefert rosmarinas vulgo dictas, omnium minimas, graues solidas, asperas, pretiosissimas.

Iniuba zizipha vel zinzipha Graecis dictae laudantur recentes, amplae, oblongae, passae: tamen tensae, carne intus multa, succulenta, laxa, dulci, vinosa: plene, graues: sapore dulci & delicato: nucleo paruo, foris rufo ac verius rubentes, intus pallidae aut albescentes. (Nam foris albae nobis nondum visa) esse prunorum rotundiore, paruo intus nucleo, dulci. Inprobantur vetustate nigrae

cantes, leues, sicca, puluerulenta, friabiles, excarnes.

Myxa, myxa, & myxaria, vulgo sebesten, à mucoso lentore, quo abundant dicta prædictis affines, sed dimidio minores, acuminata, parum rugosa, graues, nigra, carne multa ex rubro nigricante, firmiore, glutinosa, dulci & subacida, osse prunorum Damascenorum inæquali, nucleo intus exiguuo dulci.

Malum punicum cortice seu corio integro, rufo, duro, & denso, graue, maturum, granis intus rubris vel roseis, succo prægnantibus vinoso plenissimum.

Myrti bacca recentis, plena, succulente, odorata, grandes & bene nutrita.

Nuces auellane præferuntur ligno solido non pertuso, rubente, rotundo: corpulente, graues nucleo intus si concutientur sonante: si fracta nuce gustetur, gratissimo, & sapore castaneam referente: toris flauo, intus albicante, pleno duro.

His proxime sunt, France vulgo dictæ, hoc est legitime, oblonge, ligno simili, cute intus nucleum vestiente rubentissima, carne dura & firma rubente. In fine sunt syluestres, ligno & nucleo candicante. Improbantur, leues, perforate, quia vermiculose, vetustate oleagine, rugoso nucleo &

*In Gallia
Narbonè
si quatuor
locis inci-*

*se muria
dies ali-
quot ut itè
post om-
phazio ser-
uantur.*

&

& exucco.

Nux moschata fit grauis, oleosa, odorata.

Nux indica aquam intus dulcem habet, si recens est. Quæ quidem vtenda, nõ cortex,

Oliuæ halmades, seu colymbades, quæ in sua muria conditæ innatant, præstantiores sunt. magnæ, ouales figura, pallidæ aut rufæ, plenæ, solidæ, carne multa, densa, subamara & subdulci: osse intus paruo longo, nucleum delicatissimum complexo. Quæ verò enormes aduehuntur, acuminatæ, carne multo largiore, sapore sunt minus delictato, vt armeniaca. In sita non in sitis corpulentiora multò sunt, sed saporis iucunditate multò inferiora.

Gai.

Opiantes & rha, & ribes vua legenda matuta, plenior, acinis paucis, bene nutritis potius quàm densis, & paruis & strigosis.

Piper longum sit, corpulentum, integrum, recens, linguam tarde, sed diu commordēs. improbatur perforatum, vel adulteratum.

Mesues.

Piper album ex hoc productum acius longo, & nigro maximum, plenissimum, graue non rugosum.

Piper nigrum, alio maius, cortice tenuiore, & minus rugoso, graue admodum.

Pistacia sint recentia, nucleo intus herba ceo, sapore iucundo.

Thamar indi præferuntur subnigri, seu
fu

fufci, lucidi, molles, recètes, pingues ceu vil-
lis quibusdam, & radiculis intertexti, dulca-
cidi, feu ex dulcibus acidi, & vinofo fapo-
re. Improbantur ficci, carne prunorum ad-
ulterati: in quibus nigredo eft obfcura, &
prunorum odor & fapor.

Pruna paffa, vel acida funt, vel dulcia,
vtraque funt ampla & plana: carne intus mul-
ta, succulenta, firma: offe exiguo, foris vel
melle aërio incrustata, vel nigra, fed citra
ablutionem: non rancida, nec fitulenta, nec
puluerulenta.

Damafcena & armenia magis ad aluum
subducendā, & dulcia alia humidaq; funt eli-
genda Mefuæ quàm acida, vel horū media.

Senna folliculo (cuius præcipuus eft vfus) *Mefues.*
fit subnigro, in viride inclinante, modice
amaro & astringente, à natura completo, re-
centi, femine intus amplo compreffoq;.
Deterior eft subalbus, nondum iuftæ ma-
gnitudinis, aut maturitatis. Folia secundū
tenent locum fi viridia funt, & plena, non
subalba, aut tenuia: furculi inutiles purga-
tioni, ob id abiciēdi. Mirum eft hodie tam
oblitos fui & Mefuæ pharmacopolas, vt fo-
lia pluris & faciant & vendant quàm folli-
culos. Noſtras verò hortenfis senna ineffi-
cator eft orientali, vt vocant, tamen non
inutilis vfu quotidiano exploratur.

Vuæ passæ, pingues, carnosæ, cortice tenui sunt præstantiores libro. 2. alimentorum nobis sunt Damascenæ. Corinthiæ vulgares.

Damascene sunt deligendæ amplæ, fuluæ, transparentes, carnosæ, seminibus paucis, paruis, sapore vinoso.

Corinthiæ omnium minimæ sine seminibus, colore purpurascente, sapore delicatissimo, rare, & præciosissima.

Vulgares huc afferuntur, vel ex Prouincia capsulis abietinis, vel ex Hispania calæ his, spartaceis. Prouinciales omnium post dicta duo genera Damascenas intelligo & Corinthias præstantissima, præsertim quæ prunellatæ vulgo indigenis vocantur, opinor quod acino sint pruni ænulo, hoc est nigro, sed quem ros caruleus intexit. Non in celebres fuluæ, Picardatæ iisdem dictæ, Damascenis toto habitu proximæ, nisi minores essent, & carne parciore, minusque solida. Ambæ in palmite siccantur intorto pediculo, hæ si pinguescant immodicè & ob id digitis hæreant, farina aspersa vitium indigenæ tegunt. Qui dolus est frequentissimus in Hispania omnium ignobilissimis. Quas enim habet Hispania optimas sibi seruat: viles in alias septentrionis regiones transmittit.

Dei

DELECTVS LIGNORVM. *Dios.*

A GALLOCHVM lignū, sit maculatū,
 odoratum, gustu astringens, & sub-
 amarum, cute verius quā cortex aliquan-
 tum versicolore, haliū mansu commen-
 dans, sufficientis expetitur thuris vice, eius-
 que modo in igne liquescens, sed tardius,
 & a quā injectum mox subsideat, & bullu-
 las edat. Xylaloē dicitur Aetio & Actuario,
 idest lignum aloēs arboris, non herba, cu-
 ius tamen succum nigredine & amaritudi-
 ne pauca, & succo intus gummoso nonni-
 hil repraesentat: vnde opinor illi nomen
 hoc accessit. Crudum vbiq; Mesues re-
 quirir, quod enim à quibusdā est expedien-
 di odoris gratia, vim amisit. *Dios.*
 ostendunt officinae, verius est aspalathum:
 quod si optimum sit, graue & detracto
 cortice rubens aut purpurascens, densum,
 odoratum, gustatu amarum: alterum de-
 terius candidum, lignosum, inodorū, Sunt
 tamen qui eius loco oliuæ arboris matri-
 cem substituunt.

Lignum Gaiaci, siue ebeni species est,
 vt mihi videtur, quia ebenum toto habi-
 tu & viribus à Galeno scriptis refert, siue
 aliud lignum sit, eligatur colore fuscum
 & flauum, cortice ipsi ligno firmiter hæ-
 rente, densum, graue, bene habitum ex

arbore ætatis mediæ, si potest recentissimum (quo enim recentius, eo est succulentius & vegetius) aut alioqui gummosum, ac in eo nõ excorticato rami mediocres præferuntur, si verò vetustus est truncus, (modo nõ sit putris aut cariosus, vel aliter vitiat, vt sæpe videmus) quia ob crassitiem & duritiæ dissolutioni sui magis resistit, pinguior manet quàm rami, cortex verò siccior. Contrà verò recentis cortex internus pinguior, & succulentus magis, quia alimenti plantæ vehiculum ferè fuit. Eligatur item sapore dulci, amaro, acri ex insula meridiana sancti Ioannis, temperata, irrigua, resinosis: ex insula autem sancti Dominici in zona torrida aridius.

Paulus sanctus quibusdam videtur ramus gaiaci, cui lignosarum fibrarum implexu vario, matrice nigra hodie in ebeni locum substitui solita, viribus denique proximus est, sed valentior si recens est: imbecillior verò & ob tenuitatem citius exicatus, si vetus, vt in aliarum plantarum ramis, & præcipuè surculis. Aliis diuersus videtur quòd albescat magis suo cortice, & aliis quibusdam de causis. Iudicium his permitto, qui arbores ipsas cædunt, viribus certè ambo sunt proxima.

Santalum citrinum, optimum, & maxime

mè aromaticum, sed inuentu rarum etiam Plateario.

Album pessimum, rubrum medium bonitate est: frigida omnia gradu tertio, sicca secundo. Quæ tamen sunt in officinis acris sapore linguam mordent, præsertim citrinum, ob id non vtenda.

Xylobalsamum probatur recens, farmen *Dios.* to tenui, fuluum, odoratum, opobalsamum non nihil spirans.

Calamus aromaticus, quæ officinæ ostendunt, radix videtur & rei alterius quàm calami, tamen viribus proximis pollere odor & sapor indicant, subalbus, odore & sapore aromatico, non puluerulentus inter frangendum, triennio seruatur.

CORTICVM DELECTVS.

CINAMOMVM deligatur tenuium par *Galenus* tium, odoratissimū, seu indicibili qua *locis uarijs.* dā suauissimi odoris gratia super alia omnia præditum, gustatu acre, & valde mordax, admodumq; calidum non tamen adeò vt molestè rodat, mansum verò rutam oleæ re videtur, color illi est lacteus, cum giluo & cyaneo mixtus, seu cineritiis, virgultis gracilibus, nodis frequentibus, læue, confrigifacile. Leptocinamomum. i. tenue cinamomum pro optimo vocatur Actuatio. Quod verò cannellam vocamus, vel casta

est, vel pseudocinamomum, quanquam principum cinamomorum sex ipsi sint differentiarum generales, annos triginta seruatum fit imbecillius, nec putes diutius seruari posse integris viribus toto habitu corticisque tenuitate.

Casia quo cinamomo est similior, ac odore & gustu propior, eo est prestantior. Est autem rufa, rosam, expirans, & vinum olens, gustum dulcem preferens, & aromaticum modo vehementer odora, unde casia syrinx, id est fistulosa & casia syrinx fistula sepe apud Galenum dicitur, a purgatrice & Aegyptia res diuersa, ut prius in fructibus admonui, illa corticem exteriorem, quem & fistulam dicunt, odoratu & gustatu valentem habet: quod autem intus est maxime imbecillum, ob id inutile.

Macis sit rufum aut flauum, aromaticum, odore suauiter, sapore subacri, & minimum amaro: quoque recentius & succulentius, eo melius, ne putes cum quibusdam annos decem efficax seruari. Succus ex hoc expressus gummi haederæ figura, quam ipsum macis est valentius. Macer hodie desideratur.

Tamaricis cortex sit verus ex Gallia Narbonensi potius quam ex fonte bellæ aquæ paradiso regia prope Melodunum. Hic cum sit nostras & passim luxuriet, vel lippis & tōsiorib

ribus notus est, vt cortex radicis capparidis.

Thuris cortex fit crassus, pinguis, odoratus, recens, læuis, non scaber, sine membranis, adulteratur misto cortice pini aut nucis pineæ, sed hi sine odore fumant non incenduntur, sed thuris cortex ardet, & cum odoris fragrantia vaporem iaculatur, ferè in glebis thuris mistus inuenitur.

SVCCORVM DELECTVS.

OLEVM ex oliuis maturis expressum colore rufo, purum, perlucidū, tenue, odore exiguo sed grato, sapore dulci, subacri, & indicibili, recēs, aut non ita vetustū, nisi vetusto egeatur. In quo trigenarium trimo, & quadragenarium quadrimo est plurimo valentius, vbique crassius, graueolentius, calidius, acrius.

Oleum virgo quod vocatur, est præstantissimum: paucum fit, ob id pretiosum. *Dios.*

Oleum omphacinum ex immaturis vuis expressum ad viride inclinat, recēs fit, odoratum, morsus expers, sapore acerbum. Huius penuria ablutum capiendum est.

Vinum deligitur varium pro scopis medicorum variis. Colore autem, odore, sapore, consistentia ferè probatur.

Acetum album tenuius ob id valentius nigro & medio, præsertim si æquè sit acre & vetustum.

Mel fit Mel optimū fit purū adeò, vt totū per la
uernū aut ceat, odorū, flauū, accerrimū, dulcissimūq;
estiuū nō gustanti & iucundissimum: consistētia nec
bibernum crassa nec liquida, sed tam sibi cohærens, vt
Auic. continuitatem suam quasi linea longissima
 non intercisum seruet, si digito attollitur.
 Idem coquendo paucam spumam emittit,
 nec thymum immodice olet.

Album etiam colore si fuerit, modo no
 tarū bonitatis aliarū nulla desit, nihilo dete
 rius fuerit. Quin Hispani & Narbonenses
 mittunt albissimū, & longè præstātissimū,
 idēque prædurum, quale etiā flauum hic
 præferunt liquido: quippe quod humore ali
 quo est vitiatum.

Mesues. Aeromeli autem. i. mel aërium seu māna
 Arabibus dicta, siue liquida sit, siue granu
 losa, eligatur alba, recens, dulcis, pura, & ex
 crementorum, quo ad licet expers ex plātis
 odoratis & huiusmodi salubribus collecta,
 qualis laricea hodie probatur, anno serua
 tur. Sola prope granulosa in vsu est, liquida,
 inuentu rara, quæ in lapides incidit deterior,
 & hac peior cineritia: pessima fusca cœno
 sa, antiqua, saccharo & tolliculis senne adul
 terata: sed hæc tempore mollescit, & lique
 scit, dolūmque prodit.

Cera fit flauissima, odorata, pinguis, co
 acta, leuis, pura, & aliena omni materia ca
 ren

rens. Maurica tingendis flauo colore aliis
 quanquam nigricat: expetitur alba, vel natu-
 ra, vel ablutione: fit viridis mista ærugine:
 rubea immissa anchusæ radice, cinnabrio ta-
 men sæpe tingitur.

Saccarum est præstantissimum, quod du-
 rum, solidum, & mutuo metarum allisu so-
 norum est, ligni ficci & solidi modo, tamen
 ob ficitatem & imperceptam raritatē leue,
 dulcissimū, candidissimum, & niuis in mo-
 rem scintillans, cohærens, quale Valétinum
 in metas pyramidum æmulas (panes vocāt)
 coactum, paruas ponderis libræ vnus & di-
 midia, vel circiter, charissimum, & confectu-
 ris ficcis aptissimum, penidiis ob ficitatem
 nimis friabilem, ineptum.

Illi dotibus istis & pretio est proximum
 quod Madere appellāt, sed in metas ponde-
 ris librarū. 6. 7. 8. 9. decem formatur, confe-
 cturis expetitur, quia minus pretiosum, non
 multò tamen imperfectius.

Tertium statuitur lentile, album quidem
 sed pinguius, ob id vilius neque confecturis
 ficcis aptum, sed penidiis idoneum.

Quartum ex Canariis nunc dictis insu-
 lis, olim Fortunatis, aduehitur, etiam intus
 albicans, bonitate inferius prædictis, præstā-
 tius sequenti, metis constat maximis, pon-
 dere lib. 10. 12.

Quintum ignobilissimum sancti Audo-
mari dictum, foris albidum, intus subrubrū,
tanquam alio fatum, & foris dolo rectum,
metis equalibus, omnium glutinosissimum,
condituris ficcis ineptissimum, liquidis ser-
uit & syrupis, opiatis, conferuis, & similibus,
quia vilissimum, & vilitatem tegit alio-
rum mistura. Id si mare sentit (nam eo na-
ues ob gravitatem saburrant) rubrum vul-
go dictum fit, quanquam sunt qui rubrum
spumam & spurcitiam omnis faccari se co-
quendo purgantem existimant. Ex micis ho-
rum collisu elisis etiam metas hic quidam
cogunt, quæ simplicium naturam sequuntur.
Ex his quod generosissimum minimam
coctionem sustinet ne puluerescat, ignobi-
lissimum contra: cetera pro accessu, aut re-
cessu variant.

Acacia nostras modo non putruerit, aut
situlenta euaserit, bona adhuc fuerit vetu-
sta, nisi recētem medicus exigit ob scopum
aliquem.

Dios.
Mesues

Aloë optima sit pinguis, glutinosa, friabi-
lis digitis, facillè liquefces, ex rubro ruffa, he-
patis modo, coacta & intus foveata, proinde
minus grauis, bono odore, myrrham æmu-
lante, licet planta tota odore sit tetro exi-
miæ amaritudinis, sincera, nitida, transpa-
rens, arenularum & calculorum expers, qua-
lis

lis est indicat. Adulteratur Mesue & aliis, & notas istas non habet.

Elaterium, & Glaucium & Lycium si habebuntur notas ex Dioscoride require.

Glycyrrizæ succus ex Creta optimus, hoc est, dulcissimus, mollis, recens, purus, tenax, & qui contractus splendescat, nigerrimus, & qui linguæ subditus tandem totus eliquescat.

Hypocisthis licet quædam flava, alia virens, alia candida Dioscoridi dicatur, ante præparationem intelligitur. In offas enim conformata est nigra, lenta, sapore astringente, odore non ingrato.

Ladanum probatur odoratum, subuiri. *Dios.*
de, facile mollescens, pingue, resinofum, quod arenas non collegit, nec squalore oblitum est, quale Cyprium, sed Arabicum & Libycum est vilius.

LIQVORVM DELECTVS.

Opus est liquor ex plâta vulnerata, tebrata, scarificata, castrata, sponte defluens, sed suavi gustu.

Opus Cyreniacus sit acer, mordax, modice rufus, non porraceus colore, translucês, myrrhæ æmulus, odoratus, & qui dilutus cito albescat. Ex Taprobana insula in mari Indico maxima hodie à Lusitanis conuehitur, belzoe indigenis dictus, & nobis
ind

inde belzoin. (Nam indicus etiam Mesuae laudatur) corruptius bencoïn. Assa aromatica & odorata, quibus corruptæ etiam dicitur, nomine à lasere herba detorto, à qua planta hic liquor desluit, vt etiam assa foetida à lasere Parthico & Persico, & cum Mesue à Medico & Syriaco, cuius liquor virus & putrilaginem olet Dioscoridi.

Dios.

Opium dictum, quod nigri $\mu\kappa\omicron\iota$. $\textcircled{\text{C}}$. i. paupæris, fit opos. i. liquor, vt meconiũ eiusdem succus, laudabatur olim Thebaicum & Hispanum, nunc Apulum in vsu esse frequentiore audio. Opium habetur optimum, graue, densum, gustu amarum, odoratu, soporiferum, quod facillè aqua diluitur, læue, candidum, neque asperum, neque grumosum, quodq; inter colandũ non vt cætera coëat, & in sole diffundatur, deinde ad motum lucernis non atra luceat flamma, extinctum denique odoris vim seruat.

Dios.
Mesues.

Opobalsamum probatur recens, validi odoris, sincerũ, non ad acorẽ vergens, dilui facile, læue, astringens, mordens gustu modice, in laneam vestem effusum, nec maculã facit, nec si eluatur notam relinquit, lac coagulat, in aqua, aut lacte celerrime liquatur, & colore lactescit. Idem senescens crassescit, deteriusque habetur Diosc.

Opopanax. i. panacis heraclii radicis incis

cifæ, vel *caulis liquor*, candidus, dum recens est, dum *aruit*, colore foris croceo, aut subflauo, intus candido, odore graui, seu cum *Mesue* odore bono, sed succo amarissimus, læuis, pinguis, friabilis, tener, facile in aqua liquescens.

Damnatur niger admodum, & mollis.

Dios.

Gal.

Euphorbium sit lacteum, causticum, & vrens, tenuium partium vel orobi magnitudine, sarcocollæ modo emicans, vel in ouillis aut hedinis ventriculis exceptum & cōcretum, vitreum, translucens, acre, recens, albissimum, vbi calore multo & igneo egetur: vbi modico, luteum & vetus. Recens enim albius est, & calidius, & leui gustatu os accensum diutius sic tenet, vt cætera gustata euphorbium respiciunt. Color autem hic caducus est, & citò euanidus, fitq; vetustate cineritium, pallidius, aut flauius, & modice calidum. Bimum aut trimum adhuc medio cre viribus est, & interdum quadrimum: quinto autè aut sexto anno exoluitur, procedenteq; tempore totum elanguescit, ne putes cum vulgò annis decem posse integrum seruari, etiã cum milio, lentibus, fabis. Recens verò quia viribus est violentis, nõ vten dum, nisi medici optimi consilio, præsertim sumendo remedio. *Mesue* verò optimũ est leue; fragile, pallidum clarum acerrimum, odor

odore mordax, annotinum, nam recentius igneum est & venenosum.

Galbanum laudatur ligno purū, aliquid tamen feminis mistum habens, odore graui, sapore abominabili, pingue, in Ammoniaci aut thuris similitudinē chartilaginosum, humidi & aridi medium.

Ammoniacum probatur purū, ligno, arenis, terra, sordibus, bene coloratum, odore castorii, sapore amaro, prædensum, & in thuris masculi similitudinem minutis glebis chartilaginosum.

Gaib. I.

Anid.

Sagapenuū laudatur per lucidum, fortis rufum, intus candidum, acre, odore porri, seu medio inter laferis liquorem & galbanum, quibus adulteratur, galbano albiori est simile. Nam spumosa, cohaerens, albior, leuisque pars galbani in sagapenum degenerat.

Ibidem.

Altera densior, & multo quam aliud galbanum constrictior, fit galbanum optimū, sagapenum respiciens, eaque tanquam præstantissima vtendum, si verum est, vino aut aqua statim soluitur, adulteratū non liquescit. Mesuræ verò optimum sagapenum censetur ex albedo rubescens, odore porri, non omnino laferis, nec galbani, quibus adulteratur, spissum, sed tamen leue, facile in aqua resolubile.

Scammonia vel scammonium ex Myſia

Afi

Asiatica defertur laudatissimum, hoc est, nitidum, rarum, fistulis tenuibus, fungosum, leue, taurino glutini, vel gummi colore simillimum, & clauum linguam parum vehementer vrēs, lingue saluosæ tactu vel humoris alicuius albescens in fragmētis, & lactescens, tenerum fractu ac pulueratu facillimum, odore bono sed suo, non autem fœdo. Syriacum & Iudaicum graue & densum improbantur: tamen Antiochenum Mesues commendat: si verò linguam vehementer exurat, thitymali succo vitiatum iudicatur.

RESINARVM DELECTVS.

MASTICHE laudatissima fulgore quodam ignis splendida, candore ce
ra Tyrrenica, ampla, retorrída, friabilis, Gal.
stridens friando, oderata, minimum acris,
Chia, id est ex Chio insula, calida sicca ordine secundo, parum astringens.

Deterior est viridis & nigra, Aegyptia dicta aut pontica, bitumini nigredine similis. Est autem lentisci arboris resina.

Terebinthina resina ex terebintho arbore defluens, optima est alba, vel cerulea, vel colore vitri, perlucida, odorata, terebinthū olens. subamara, chia, asperæ arteriæ & ori mordax, liquida. Huic primatum inter resinas dat Dios. secundas tribuit mastichę, cōtra

tra Galenus, ob id eam statuimus primam.

Hodie ex Cypro insula & liquida, & per ficationem coactior aduehitur non cōtem nenda. Huic proxima est larix dicta seu laricea ex larice arbore, in qua mannā ferè colligunt: larici bonitate & tota natura est affinis abietina, quæ hodie prope sola pro terebinthina, ab omnibus officinis supponitur magno errore, cum sit multò inferior terebinthina. Quod si Galenus nō modo terebinthinam exigebat, sed Chiam tanquam omnium præstantissimam requirebat, quā nō dico ignominia sed pœna multatū sunt rhopopolæ, qui sciētes abietinā pro terebinthina vendunt, vsurpantque non sine medicorum id permittentium infamia & culpa.

Præter has picea, pinea, strobilina, cyparissina, Dioscoridi & Galeno memorantur, & liquida è pinu & picea, quæ quod olim à Colophone vrbe Asiæ minoris petebatur, colophonia vocabatur: nunc nescio, quæ ratione fecem terebinthinæ distillatæ solam vocent Colophoniam.

GUMMIUM DELECTVS.

GVMMI ex acacia Aegypti spina, Arabicum, vulgo dictum, & gummi absolute, laudatur vermiculorum in speciem cōtractum, vitri modo perlucidum, purum, refrigerat, densat.

Canc

Cancamum Arabicæ arboris lachrima
vulgo gummi lacha, præstâtius est ex Dios-
legendum.

Caphura Indicæ arboris ferulaceæ lachri-
ma, folis arabibus & græcis recētioribus co-
gnita, eligatur quæ igni vel sole ex rubro
albescit, perlucet, friabilis est. Ea enim est
melior & tenuior & durantior, eadem pa-
ni calido imposta, madescit si sincera est:
arescit verò, si spuria.

Deterior est crassa, fusca, nigra, assulis li-
gni sui implicata, vase eburneo cum semine
psyllii aut lini, annos quadraginta seruari
posse quidam affirmant.

Gummi oleæ Aethyopicæ corruptè elem-
ni dictum, melius est scammonio simile,
fuluum, stillis exilibus constans, mordax.

Dânatur Ammoniaco vel gummi Ara-
bico simile colore, nigricans, morsus ex-
pers. Quod proferunt officinæ est resina pi-
cæ aut pinus, quam Burgundicâ vocamus,
colore & consistētia & odore primo, dein-
de tamen valentissimo & multis graui.

Gummi iuniperi vulgo Vernix, quia ver-
no tempore exudat & legitur, bonum est *Dios.*
recens, perlucidum, pallidum dum vete-
ravit, flavescit, & fit friabile mastiches mo-
do: quam toto habitu multum mentitur:
In vsu frequentiori tamen est scriptoribus

& pictoribus quam medicis, præterquam in
fuffitibus, qua autẽ ratione non video, cum
ipsum vt & thus caput grauet, & vapore cras-
fo & calido repleat.

Myrrha arboris Arabicæ lachrima elige-
da, recēs, squallore & situ obducta, leuis, to-
ta concolor, & quæ contractas vnguium mo-
do & læues venas ostendat, glebis minutis,
amara, acris, odorata. Omnibus antefertur
Troglodytica ex Aphrica, viridis, perluci-
da, mordax, odoris gratissimi, nullo vitiata
liquore. Post hanc secunda est tenuis, bdell.
Iii modo facillè sub digito mollescens, odo-
re grauiuscula, apricis nascens. Mala, nigra,
aut colore picis, grauis, retorrida, maturita-
te maximè exoleta.

Omnium pessima, pingui carens, cano fi-
tu obducta, acris, ad gummitis imaginẽ ver-
gens, & viribus eius proxima. Ob id adulte-
ratur gummi macerato aqua, in qua myrrha
maduit. Vera enim est rara inuentu, præci-
puè sincera. Nã in optima myrrha opocal-
pason inuenitur ab optima myrrha diuer-
sum, vt in nostris simplicibus abunde docui-
mus: propter quod & alia, myrrhae in sumẽ-
dis parum tutus est vsus.

Myrrha stacte, id est, ex myrrha recen-
te, pingui, & solo lactiore nata exudans &
stillans, cum ex aqua pauca tusa, deinde ma-
chin

china exprimitur, colore pallido, amaritudine præcipua, odoratissima, pretiosissima, minima portione efficacissima, multò rarior ipsa myrrha. Nam quæ styrax liquida vulgò dicitur, si verax esset, myrrha fuerit fræde: sed cum odore sit teterrimo, à myrrha alienissima res est.

Quod stillis illis expressis manna myrrhæ superest, vulgò quoque styrax rubra dicitur.

Bdellium lachrima arboris Sarracinae vel Sembrachenicae cum Hermolao, optimum est carens cortice, ligno, for-
dibus, vt taurinum gluten, translucens & clarum, odore vnguis marini incensum, gustu, amaro, intus pingue, & si tactu subigitur mollescit.

Scythicum est atrius, resinofius, molliès magis. Arabicum resinofum, liuescens, lucidum, magis siccans, nisi recens sit & humidã, & tundendo facilè mollescens. Indicum, fordidum, nigrum, grandioribus glebis in offas conuolutum.

Adulteratur gummi, sed id minus est amarum, & minus suffitu odoratum.

Styrax lachrima arboris Syriacæ probatur flavus, pinguis, resinofus, fordescens, albicantibus grumis, acer admodum, & amarus, quamplurimum in sua odoris fra-

grantia permanēs, & qui subactus melleuna reddat liquorem. Deterior, niger, fufurofus, friabilis, cano fitu obductus. Adulteratur multis modis Diosceridi, sed dolus his notis deprehenditur. Pretiosissimus erat & paucissimus Galeni ætate, qui ex Pamphilia in calamis & in arūdimbus afferebatur. Vnde opinor quiuis alius calamites hodie quoque dicitur. Accipe autem quod calidifimum, & odore & gustu valentissimū est.

De styracis duobus aliis generibus supposititiis in myrrha diximus.

Sarcocolla arboris Persicæ lachrima, polini thuris similis, rufa, emplastica, subamara sine morfu siccans Mesuæ. Item valentior est flaua quàm alba, & quo amarior, eò melior.

Dios.

Adulteratur gummi misto, puluerata etiam suspecta est adulterii. Vera enim rara est inuentu.

Succinum vel Electrum est lachrima ex pinei generis arboribus exudans autumnno, ex Germania septentrionali & insulis maris Germanici, larga mitti solita, incensa pineā aperte olet, charabe vulgò & embra dicitur: medicis in vsu raro.

Ambar verò seu ambrū seu ambra Arabibus & Græcis recētioribus est odoramēti genus cineritio colore. Arabica, subalba. Indica,

ca,

ca, rufa, pinguis, odorata, succinū orientale dicta Hermolao. Nigra omnium pessima.

Thus lachrima arboris Arabicæ, pinguis, albius, emplasticū, flauius, est siccius, & antiquatū magis. Quod fœmininū vocāt resinolū magis est ac molle, citò ardēs: quod masculū, primū albicat, tandē etiā rufescit & flauescit. Perlucidū est, si præsertim guttarum formā retinet. Adulteratur resina piceæ & gummi, sed thus ardet, gummi non inflammatur, resina in fumum abit.

Mannam seu maluam thuris Græci propriè vocant micas thuris, ex magnis fasciculis concussū elisas cum fragmentis quibusdam exiguis corticis thuris arboris.

Tragacantha laudatur alba, perlucēs, gracilis, læuis, sincera, subdulcis. Saliua, in ore diu lentescit. Quæ verò est antiquata, magis pallescit primum, deinde rufescit, tandem etiā flauescit: quod lachrimis prope omnibus commune est: sitq; tragacantha hæc annis amara, ob idq; calidior, dulciū cæterorū more. Ob id etiā vulgus tragacantha flauam antidoto aureæ Alexandri, antidoto Hadriani & diacucurme maiori & aliis quibusdam cōpositis miscet, quæ calida sunt præsertim vbi cocta sunt, & vt dicūt fermē tata, post annum scilicet dimidiū: aliis verò frigidis aut tēperatis albam aut pallidam.

METALLICORVM ET TER-
reorum *delectus.*

AVRVM & argētū indice lapide explō
rātūr & probantur, colore scilicet fla-
uo in lapide relicto. Igni quoq; & aliis ex-
plorantur fabris auratiis.

Lithargyros auri omnium optima, præci-
puè foliata, aureo colore. Liquatur vt cera
sed non mox, vt lib. sequente in liquatione
audies, materiae solius in emplastiis ratione
obinet, seruatur vase vitreo, plumbeo, stan-
neo, argenteo, siquidem aliam omnem ma-
teriam exedit, & defluere facit Diosc.

Lithargyros argēti & plūbi deterior. Est
autem horum metallorū se igni purgantiū
vitium, seu feruescentium spuma.

Arsenicum, id est auri pigmentum opti-
mum est, aureo colore, nulli materiae per-
missum, crustosum, & in squāmas tanquam
bracteolas fissile, Alterum globosum, glan-
dis effigie, pallidum, & colore sandaracha
imitans, vtrunque causticum est. In eisdem
metallicis fodinis quibus sandaracha gigni-
tur, in Ponto & Cappadocia.

Sandaracha arsenico affinis natalibus &
natura, quin & in eam arsenicum vstione
degenerat: ob id auri pigmentum & arseni-
cum rubrum quibusdam dicitur, probatur
colore rufo, saturatior ceu cinnabaris ru-
bro,

bro, sulfuris virus redolens, friabilis, aliena materia carens, causticū est. Ne ergo post hac sandarachæ nomine gummi iuniperi accipias in compositionibus Græcorum.

Aes vltum probatur rubrum, & quod tritum colore cinnabarim imitatur, nigrū vero plusquam decet exustum est. *Dios.*

Squamma æris laudatur crassa, rufa præsertim si aceti resper su æruginem cōtrahat. *Ibidem.*

Flos æris ære fuso & aqua effusa exilit subito, milii effigie & numero, optimus est breuis, grauis, splendens, cum teritur rufus, friabilis, adulteratur æris squamma aut limatura, sed hæc dentibus dilatatur.

Diphryges quasi bis coctum, est perfecti æris velut fex subsidens & cohærens inæfornacum parti, ablato ære visitur, acere est vt æs vltum, præfertur quod saporem æris & æruginis habet, astringens & vehementer siccans linguam, quod exusta ochra sibi non vendicat, quæ tamen diphrygis vice venditur, adulteratur enim ochra vsta.

Scoria est metallorum omniū velut stercus, scoria plumbi optima est, densa fractu contumax, cerussam plane repræsentans, nihil plumbo sum habens, ad luteum colorem accedens, vitri splendorem imitatur.

Aerugo est æris velut rubigo, acris est &

mordax & caustica.

Flos æris Guidoni & sæpè idiotis aliis male dicitur.

Aerugo sincera cōpressu digitorū diffunditur, dentitum quoq; appressu cedit, lævis est ac æqualis & sine asperitate post fossilè præfertur rasilis nobis hodie sola in vsu.

Sori, chalcitis, misy, & ex transmissa per hæc aqua & siccatha, chalcāthum acria sunt, & vrendo escharas inducunt.

Sori in fodina infimum, *crassissimum*, lapidosius, vehementius compactum, in humore nō liquefcit, friando nigrius ceu melantheria apparet ac scintillat vt misy, in multa foramina dehifcit, olfactu & gustatu virus olet, subpingue astringens est.

Misy summum grumosum & frustulosum magis est durum, auro simile, & friando auri colorem repræsentans, & stellæ modo splendens, ægre liquefcit. Cypriū ad ocularia medicamenta optimum, ad cætera remedia Aegyptium efficacius. *Diosc.*

Chalcitis situ & natura horum media, æri similis, friabilis, non lapidosa, nec inueterata intercusantibus oblongis venis splendētibusque promptissimè liquefcit.

Chalcanthū optimum est molle, concretum, graue, cæruleum, translucens, quale est stillatitiū cōcretitio & coctili præstantius.

Me l

Melateria præstat fulfuris colore, læuis, pura, æquabilis, aquæ contactu confestim nigrescens, misyos modo caustica. Diosc.

Cadmia fornacaria melior est botrytis, id est, racemosa, in summo fornacis ærariæ affixa, densa, modicè grauis, in læuitatè magis inclinans, colore spodii, & quæ fracta cinerulenta & æruginosa est.

Cadmia, lapis calaminaris vulgo dicitur, cuius puluere æs rubrum pallore tingunt & augent etiã hodie fabri ærarii. Is alieno sapore madeti est, & in farinã tritus, aceto subactus, in sole siccatus coit in lapidẽ, in igne manet & fuliginem edit luteam vel æream, quæ lapidi cuidam in lapidum fodinis inuento à nonnullis male pro cadmiã supposito non conueniunt. Diosc. Id quod dum fit, pompholyx ceu fuligo quædam alba, tenuis summæ fornacis cameræ adhaerens parietibusque ac tectis & spodos illi persimilis, sed grauior, in pauimentum recidit. Vtriusq; magnam nobis copiam suppeditant fornaces ærariæ Parisiis, in via diui Martini, propè Budæi, piè vita functi, ædes.

Cerussa olim Rhodiaca Corinthia, & quæ Puteolis in Italia fiebat, cæteris albior, leuior, tenuiorum partiũ, ad emplastra alba maxime commendabatur.

Sulfur viuum est optimum præfertim si.

f s

nitedulæ seu fulguris modo splendeat & perluceat, nec sit lapidosum, vstum verò est melius virens ac præpingue.

Sulfur enim ignem expertum, quo virentius, oleosius, pinguius, eo melius.

Alumen scissile non in fila tantum, sed digitis friabile, vulgo plumæ, omnium substantia est tenuissimum & pretiosissimum, aquæ innatat lingua, & cuti integræ mordacissimum, igni liquatur vt alia alumina: quibus notis tribus ab amantho lapide proprio supponi solito facile discernitur. Liquidum maximè crassarum est partium & vilissimi pretii, quia in omnibus regionibus inuentu est facile, crustè & lateris figura: quia facile opinor liquatur, liquidum dicitur.

Rotundum & astragali figura in medio est amborum.

Gypsum vtendo seu vt vocant coquedo, vt petra in calcem vrendo coquitur, fit emplasticum: vstum verò præterea vt cum in fornace & camino lapides iungit, aut calcinatum vt vocant, minus est emplasticum.

Spuma nitri, aphroditrum, nitrum videri desiderat, nec probo sale petrae ipsorum loco medicamentis misceri: mallem nitrum candidum, quod mihi ex agro Navarrae datum est, minimum, salsum.

Nitrum præstâtius est album rubro permi

miftum, lucidum in fracturis laminofum, fragile, læue, fpongiofum, falum, mordax, naturale.

Sal fofsitius, vulgo fal gēma, quibusdam videtur, fed Meſua fal naphthicus, omnium valentiſſimus, ſecundo loco fal gemma, tertio mineralis, infirmiſſimus eſt marinus.

Sal armeniacus, Ammoniacus quoque Dioſcoridi & Galeno dici videtur, ſubacer eſt ac leuiſſimus.

Stimmi vel ſtibium vulgo antimonium, *Dioſ.* optimum, ſplendidiſſimum, & modo nitedularum emicans, conſractu cruſtoſum, terræ & ſordium expers, friabilè.

Chryſocolla laudatiſſima eſt armeniacæ, colorem porri quàm ſimilimum redens, pura, terræ & calculorum expers. *Dioſ.*

Cyanus, in cuius fracturis velut ſtellæ quædam aureæ ſcintillant, vnde lapis ſtellatus Meſua dicitur, & uſtione fit ceruleus magis: probatur maximè ſaturatus colore nominis ſui *Dioſc.* Meſua verò eſt colore viridior & ceruleus, maculis aureis intercepſus, grauis, metallorum expers.

Armenius lapis præfertur læuis, perquam æquabilis, calculi expers colore ceruleo friabilis *Dioſ.* colore ex viridi obſcurus, terreus, & indus, maculis viridibus & nigris diſtinctus, tactu læuis, & aſperitatis expers

nondum exacte lapis, sed friabilis & pulueratu facilis Mef.

Ochra eligenda leuissima, & omnino lutea, friabilis, non lapidosa, vritur & lauatur vt cadmia. Diofc.

Lapidum in medicamentis Græcorum rarissimus est vsus.

Iaspidem viridem Gal. omnem iaspidem medicamento sum tradit Diofc.

Arabes quoq; compositis quibusdam cardiaceis saphyros, hyacinthos, granatos, sardines, margaritas commendat. De his Albertus magnus, Serapio & alii plerique multa prodiderunt, quam vere æstimate.

Diof. Hæmatites probatur friabilis, saturato colore, niger, durus, & suapte natura æqualis, nulla torde admista, nulloque zonarum discursu.

Diof. Magnes ferrum prompte trahat, sit colore ad cæruleum vergente, densus, nec admodum grauis.

Lapis iudaicus metæ striatæ forma, tener & friabilis.

Corallus lapis Actuario dicitur, aliis arbor lapidosa, ruber & niger est Diofc. Nobis etiam albus & aliter coloratus. Vifus mihi foris albus, intus ruber.

Sigillum Lemnitum, in placentulas quasdam exiguas formatum characteribus turcicis

cis signatum, colore nunc pallido, nūc rufo, sapore parum astringente.

Bolus armenia colore ochra idest pallida vel lutea prōptissime in summū læuorē calcis modo soluitur pistillo, aut quouis liquore, arenosa substātia caret. Tā callide hæc vt sigillū Lēniū & alia pleraq; adulterātur hodie vt pro veris recipiēda nō sint, nisi ab eo qui collegerit, fides sinceritatis fiat.

PARTIVM AB ANIMALIBVS

sumptarum delectus.

SANGVIS hirci quadrimi, bene habiti, aliquandiu nutriti vino albo & herbis, calculum frangentibus, vt fœniculo, fefeli, lauro, augusto mēse iugulati, medius effluēs eligatur: nā primus tenuior, postremus crassior putatur. Vase vitreo receptus, linteo raro tectus, sole siccetur.

Sanguis draconis veterum, hodie ignoratur. Qui verò ostenditur, factitius est ex hirci sanguine, bolo armenia, & succo sorborum vel aliis.

Lac vaccæ, capræ, asinæ iuuenis, aliquandiu post partum exercitæ, & bene pastæ præsertim idoneis sibi pascuis, vernum largius sed humidius, aut autumnale partius siccius, & butyro diu seruandō aptius, sit autē quatenus lacti datum est, dulcissimum, albissimum.

num, cōsistentia mediocri, si vaccinum est: tenuiori, si asininum vel caprinum.

Serū lactis caprae iuuenis nigrae, salubribus alimentis nutrita, paulò antè foera praefertur Mesuae, secundas tenet serum lactis ouini.

Adeps ex animali florente autumno lectus, reponitur vel incuratus, lotus, siccatus in umbra, vel exemptis pelliculis fusus sole vel igni, in vase duplici.

Alii tosto in veru animali cadetè excipiūt.

Medulla vt adeps sumatur à sine ætatis, ad hiemis initium, ex florenti animali: & reponatur loco sicco & edito, & septentrionè spectante: reponatur cum foliis lauri siccis, ne putrescat, aut situm ducat. Recens etiam tenerorum animalium vsurpatur.

Cerebella passerum verè & autumno captorum reponuntur, cum vitello oui & melle, vel sole aut cinere siccata legitimum.

Cornu Rhinocerotis eligatur.

Mumia Serapionis, cum sit Dioscoridis pissasphaltum, id est pix & bitumen, ex horum notis noscitur. Quod verò nobis hodie est mumia, liquamen est hominū aloë, myrrha, & si datur balsamo in sepulchro cōditorum. Car nes enim cum humanis ossibus recorida ad nos afferuntur.

Cunicam interiorem ventriculi gallinarum

rum

rum quia inutilem confirmat Galenus, de illa ne labora. *Dios.*

Iecur lupi si potes florentis, & bene habiti, aut etiam teneri potius, & recens quam siccatum est præstantius. Potest tamé siccatum in multos dies seruari, vt pulmo vulpis.

Renes scincorum, qui crocodili sunt terrestres, siccati seruentur, corpulenti & non frigosi.

Castorium elige, id est castoris testes, *Dios.*

qui ex vno principio committuntur, & quibus est intus liquor cerosus, friabilis, odore graui, & vitus olente, gustu acri & mordaci, recens tamen melius veteri quibusdã est.

Nigrum auté foetidũ, rancidũ, die vno neca resumptum affirmat Auicenna de venenis.

Oesyus, id est succidarum lanarum pinguitudo seruetur purus, ex quibus integris non scabiosis. Hyssopus humida ineptè vulgo dicitur.

Ambra quam habeat originem ignoratur adhuc: præstantissima tamen fuit rara, leuis, habitu rha Barbari, sed fusca magis interdũ & cineritia & alba, odoris gratia multũ commédabilis, nigra autem reicienda, & quam vulpes deuorarint & vomuerint.

Moschus melior est subflauus quã nigricans, & qui pelui humectatè immixtus leuitor euadat, quam qui grauior. Ex Catay tamé
nig

niger præstantissimus hodie affertur. Ferrugineus fere est noster, non quem Auicenna probat citrinus, Alexandrinum vocans, est odore in opum Cyrenaicum inclinate sed valentiore, præter summam aliam in eo fragrantiam glebulis exiguis constat, seruat melius pyxide plumbea cera obturata per se, si autem odoris gratiam perdidit, reponere vase vitreo aperto, & suspende in cloaca, sic enim recuperabit, si Plateario credimus.

Diosc.

Cantharides probantur in frumento inuētæ, versicolores, & quæ luteas in alis trās uersas habēt lineas corpore lōgo, crasso, præpingues. Sed inertes ac imbecillæ quæ unius sunt coloris. Capiātur vere, & phiala seruentur: necentur autem ut iubet Diosc.

Mesues.

Gallus ad ius purgatorium eligatur, rufus, plurimum annosus, sed tamen adhuc ad motum, pugnam, coitum, alacer: & in dimicando validus, macri & pinguis medius hoc est bene carnosus præparatio autem eius ex Mesue repetenda.

Vnguis odoratus, Blatus Bizantis Actuario, blatta bizantia vulgo, conchylii tegumentum est odore castorium referente, ad suffitus idoneum, ipsa enim testa mox liquatur igni bituminis modo, quod etiam improbe ipsa olet, quidam albicantem odoratam

tam magis commendant.

Vniones seu margaritæ ex quodam concharum genere auulsi, sint corpulenti, integri, non perforati. Sunt qui à natura perforatos præferant, quod per foramen excrementis sint purgatæ.

De viperarum delectu lib. 4. nostræ methodi in theriacis compositione, quantum fatis est diximus.

Ladanum sit nigrum, molle, glutinosum, graue, odoratum, friabile autem vetustate elanguit.

Ex prædictis aromata sunt, amomum, cinamomum, casia, calamus odoratus, nardus Gallica & Indica, partes, balsami, crocus, folium, folium malobathri, ladanū, aspalathū, xylaloë, macer & recentioribus Ambra, moschus, vnguis odoratus, caphura, cubebæ, doricum, galanga, caryophyllum, macis, nuxmoschata, santalum triplex, cornu monocerotis, cedoaria. In his quæ odorata magis sunt, in suo genere sunt præstantiora. Saporem autem si explorabis, permulta continenter ne gusta, sed vel os intereà ablue, vel papyrum mande, vel tempus interpone, donec prioris aromatis sapor exoleuerit, vt non prioris reliquæ iudicium tibi falsum afferant posterioris aromatis. Hæc cū sint essentia tenuioris, celerius examinatur, præfer-

tim aëre calido, parum fideliter operculata & inuoluta, aut etiam iam comminuta. Ob id vtenda cum videntissima sunt, nondum verò cariosa, foraminulenta, exoleta, exanimata, emortua.

Ex his item purgantia sunt agaricum, colocynthis, cucumer agreftis, helleborus vterq;, rithymali, daphnoides, opopanax polypodium, sagapenum, sarcocolla, dracunculus, scammonium, euphorbiū, cassia fistula, myrobalarus quintuplex. Hermodactylus, lapis cyanus & armenus, manna, rha barbarum. Thamar indi, turbiti, senna, & alia quæ dā Mesuæ & alius tardita.

Quæ maiore cura & studio sunt deligenda, reponenda & seruanda: & quæ vi malefica sunt prædita, castiganda, vt libro sequenti dicemus.

Adulteria, quòd in primis ad delectum conferant, ob id in hunc librum reieci, eaq; simplicibus ipsis dolo mētitis ascripsi, ne longius lectori disquirenda essent: fusius tamen hæc ipsa persequi non placuit ob dictas à nobis causas libro. 3. methodi medicinalia componendi, vnde in hunc librum si qua de adulteratorum notis desiderabis, transferre potes.

Super est in hoc etiam primo describere analogæ quæ vocant, & antiballomena, quæ

quòd hæc ambo non parum ad medicamen-
torum delectum commodare existinem,
vt libro sequenti agamus tantum de multi-
plici præparatione medicamentorū simpliciū
ad compositionem vtili, vel etiā necessaria.

Cum nomē alicuius simplicis medicamē-
ti commune multis scribitur sine additione,
quod ex illis intelligēdū sit, quia insignius
vel rei propositæ aptius, vt annui, anisum,
anethum, apium, cnicus, cuminū, gith, lybisti-
cum, nasturtiū, psylliū, seseli, staphis agria,
semine sunt efficaciora. Ergo apiū, annui,
anisum, anethum, id est semen. Ad hæc, ani-
sum Creticum, ammi Illyricum, melius.

Aloë optima qualis Gal. Indica, Metue suc-
cotrina.

Acetum ex vino: Nam ex hydromelita, cer-
uisia, & aliis fit, sed inefficacius.

Agaricum, album & foemininū, & qui notas
omnes optimi agarici à nobis prius scri-
ptas habeat, & in cæteris similiter.

Agnus, flos aut etiam semen.

Alumen scissile, quia præstantissimum.

Aristolechia rotūda. In vnguentis verò cle-
matitis.

Amonum scythicum, & cum notis scriptis.

Balsamum, opobalsamum.

Bryonia alba, potior quam nigra.

Bagiosum vtranque, id est, folia & flores.

Cassia vel cassia in libris Græcorum, nostrū
vulgare cinnamomum, quæ in libris Ara-
bum cassia lignea dicitur.

Cassia verò fistula ponitur quando medica-
mentum Arabum est purgatorium.

Cardamomum, minus.

Capparis, cortex radice.

Cotiādrum, Cuminum Aethyopicū, semē.

Centaurium, in purgantibus, minus: in aliis
maius.

Calaminthe montana: quia efficacior do-
mestica.

Costus cum reuera vnus sit generis ambi-
guitatem nō habet: Radix autem eliga-
tur: Nam dulcis costus arabū ignoratur.

Cypressus, pilulæ eius seu nuces recentes.

Cinnamomum, optimum & cum notis ante
scriptis.

Daucus, agrestis. Nam satius est pastinacæ
alimentum potius quàm medicamētum.

Helleborus albus Galeno, Niger Mesuæ.

Eruca, siluestris quia efficacior.

Epithymum Atticum Græcis. Arabicū Ara-
bicis compositionibus vsurpandum.

Fœniculus, semen: sed in colyriis, succus fo-
liorum aut radicum.

Galla, solida: quia efficacior, quā perforata.

Granatum, acidum.

Gummi, Arabicum. Id enim omnium per-
fec

De la Salsa

- fectissimum.
- Gluten, ichthyocola his, aliis raurocolla, aliis mastiche intelligitur.
- Hyssopus, montana hortensi melior. Cili- ciam Diof. creticam alii laudant.
- Hyoscyamus, albus seu album eius semen.
- Iris, radix ireos Illirica. Græcis, neotericis, florentina.
- Lupinus, amarus, Nam dulcis esculentus est.
- Laurus, folia.
- Ligusticum, semen.
- Lactuca, semen: sed in victus ratione, folia.
- Lapathum, oxylapathū efficacius rotundo.
- Lithargyrus, auri, quod aliquando tamen exprimitur.
- Mastiche, Chia: aliis etiam Aegyptia.
- Marrubium, album præstantius nigro.
- Mel apum, Alterum aëromeli, seu manna.
- Margaritæ, solidæ meliores pertusis, nisi etiam sint flauæ, obscuræ: quia tunc soli- dis sunt pares.
- Medulla ceruina in valenti medicamento: in mitiori, vitulina.
- Nuclei pini: aliis oliuæ, dactyli Auicenne.
- Nux iuglans, vsualis vulgo & communis.
- Nasturtium, semen.
- Oleum, oliuum, ex oliuis expressum.
- Ozimum, in arabibus Caryophyllatum.
- Opum, Thebaicum, Tamen Apulum etiam

hodie celebrari audio.

Petroselinū, Macedonicū: & in hoc astreoticum, à loco in Macedonia vbi crescit optimum in præruptis: & huius maxime semen.

Pruna, si alius deicienda est, dulcia: si astringenda, acerba vel austera.

Papauer album, semen.

Piper album, quia acrius.

Pix liquida in suppurantibus & tergentibus medicamentis, sicca: in siccantibus epuloticis, glutinantibus.

Præonia mas, seu ipsius radix, vel semen.

Polypodium quernum, murale alii.

Polium, in antidotis, minus seu montanum quia acrius, amarius, ob id efficacius.

Quatuor emollientia, malua, althæa, viola nigra, acanthus.

Quatuor semina frigida maiora, melonum, cucumeris, cucurbitæ, citruli.

Quatuor semina frigida minora, lactuca, portulacæ, intybi, cichorii.

Quatuor semina calida maiora, cumini, cari, anisi, sceniculi.

Quatuor semina calida minora, apii, dauci, ameos, amomi.

Quinque radices vreticæ, id est vrinam mouentes, apii, petroselini, asparagi, graminis, rusci seu apii, veri & eleoselini.

Ref

Resina, Galeno mactiche: Dioscoridi terebinthina.

Ruta, folia ruta agrestis, sed fere à Grecis exprimitur, aut alio nomine vocatur scilicet molybesafa hermolao.

Raphanus, siluestris radix.

Rosmarinus, flos aut folia.

Rhus cortex fructus, sumach dicti.

Stoechas, storchados Arabicæ flos.

Styrax calamites, si habere possit, aut saltè calidissimus & vegetissimus.

Santalum, flauum, quia odoratius.

Spica nardi Indicæ.

Sulfur viuum, & igni non exustum.

Tragacantha alba, in frigidis compositionibus: rufa in calidis miscetur.

Tres flores cordiales, violarum, buglosi vtriusque.

Thymū Atticū, aut ex locis editis & siccis.

Viola nigra, seu purpurea: vulgo martia & quadragesimalis: recens si haberi potest, folia: si emolliendum est, flos: si corroborandum, semen: si purgandum.

Viscum quernum, ipsius baccæ recentis, aut recentis summa germina cum foliis & cortice.

Zizipha seu iuiubæ, recentia & bene matura, aut saltem integra, non putria aut vetustate exucca.

In summa, intelligantur omnia suis notis
prius dictis omnibus absoluta inter quas
etiam ratio regionis ubi medicamentum
educatum est habebatur, Ob id,

Alumen, Milesium	Anisum	} Cre- ticū.
Agaricus, Ponticus	Thymum	
Castorium, Pōticum	Daucus	
Misy, Cyprinum	Amaracus	
Nitrum, Berenicium	Glycyrriza	
Sinnon, Syriacus	Origanum	}
Cuminū, Hispanū &	Dictamnus	

Aethiopicum

Meum, Hispanum & Macedonicum

Arifolochia, Pontica vel potius Cretica

Phu, Ponticum

Erugo, cerussa, æs, æris squamma, ex Puteo
lis vrbe Italiae.

Lithargyros, optima Romana & Sicula.

Antiballomena seu medicamenta in locum
alterius desiderati supposititia, magis co-
sentanea rationi sunt loco

Aquæ pluuia, aqua fontana pura,

Acacia, succus & caro prunellorū agrestiu.

Asari, acorus vel carpesium.

Abfinthii, Abrotanum.

Acāthæ Arabicae seu Aegyptiæ herbæ (quæ
sucaha dicitur Serapioni) acantha leuco
nostras, eidem dicta bedegar.

Alicacabi, semen solani.

Asp

- Asphalti, pix liquida Brutia.
 Aethyopica oleæ lachrimæ. i. gummi elem-
 ni, gummi acaciæ seu gummi Arabicum.
 Anchusa, hyacinthus.
 Amyti, ficea farina.
 Arsenici sandaracha.
 Amygdali amari, absinthium.
 Aristolochiæ cuiusvis, vna ex tribus.
 Adipis vulpini, virginus.
 Adipis ceruini, anserinus.
 Aluminis, sal fossitius.
 Balauftii vice, malicorium.
 Buccinorum, ostreorum testa vsta.
 Balsami liquoris, myrrha stacte vel caphu-
 relæon.
 Cinamomi loco, casia optimæ, vel carpe-
 ssi, vel amomi, vel seminis cardamomi,
 fabinæ duplum.
 Casia, seu casia corticis, cinamomú etiam
 ignobile, nisi optima casia requiratur
 quæ cinamomo est proxima, vel nardus
 indica, vel malobathri folium.
 Chamæmeli florum, duplum foliorum &
 radicum,
 Costi, pyrethri dimidium, vel baccaæ cedri,
 vel radix helenii vel ireos.
 Cimoliæ terræ, retrimétum ferri & molæ.
 Cerusæ, spodium, pompholix.
 Caphuræ rei incognitæ & sapore ingratiæ,

fantala alba & rubra.

Cardamomi maioris, minus : Calaminthe
omnis, metastru, pulegii similia sunt facul
tatibus: ob id inuicem sunt antiballomena.

Croci, crocomagma.

Cyperi, iuniperus maior.

Cumini semen, ruta vel agni.

Colocynthis, semen ricini.

Capparis radice, cortice, cortex radice Ta
maricis vel erice.

Dictamni loco, sa' uia, vel nepitha, vel pule

Doronici, caryophylli dimidiu. (gium.

Dauci, pastinaca.

Elaterii vice, succus folioru cucumeris agre
stis.

Ebeni, lignum gaiaci.

Eupatorii Mesuae, asari & absinthii ana di
midium.

Folii loco, folium caryophylli, vel nardus
indica, vel casia, vel macis.

Ferruginis, squamma ferri.

Fimi palumbis, fimus columbae.

Fellis suilli, fel perdicis, vel piscium.

Gentianae loco, asari & radice capparis ana
dimidium.

Glycyrrhizae succi, puluis radice.

Gnidii cocci, semen lathyridis.

Galbani, sagapenum.

Ammoniaci loco, propolis.

Her

Hermodactyli, folium anchusæ, & dimidium bdelli foris admouetur dolentibus iuncturis.

Hedera, gummi perfici.

Iridis Illyricæ loco, helenium odoratum.

Lapidis Afsii, gagates.

Lapidis phrygii, magnes, pyrites.

Libyftici feminis, semen dauci.

Lanariæ radicis, radix Veratri nigri.

Lycii, succus radicis centauri magni.

Mellis loco, saccharum.

Malobathri, caftia, nardus Indica.

Myrrhæ, fmyrniuum.

Myrrhæ Troglodytica, calamus odoratus.

Marrubii, meliffophyllum.

Mespili tricoccia, id est, azaroli, mespilum nostras quinque ofibus præditum.

Nasturtii feminis loco, folia eius sicca.

Nucis moschata, spica nardi.

Nardi fyriacæ, iuncus odoratus seu schoenanthum.

Opopanacis loco, ammoniacum, galbanum, sagapenum, bdellium.

Opii, meconium.

Ozimi caryophyllati, meliffa in affectibus cordis.

Olei laurini, oleum cedrinum, vel cicinum.

Olei omphacini, ablutum oleum dulce.

Olei rosati, violatum, amygdalinum.

Ole

- Olet cicini seu ricinini, raphaninum.
 Opobalsami, apocalpason, vel myrrha facta.
 Orizæ, farina hordei.
 Oesyphi, medulla cerui.
 Omphacii, succus rhois, id est sumach, vel vinum austerum.
 Piperis longi loco, album.
 Piperis albi nigrum optimum, id est grauisimum.
 Petroselini Macedonici in Theriaca, alterius regionis petroselinum.
 Pompholygis, spodium & antispodium.
 Rubiginis loco, scoria ferri.
 Raphani feminis, succus.
 Rosarum, flos ipsarum.
 Rhois coriarii, thus obsoniorum.
 Staphydis agricæ loco, pyrethrum.
 Struthii in sternutamentis, helleborus albus.
 Spodii antispodium aliquod, pompholix.
 Styracis, castorium, nisi odor queritur.
 Salis indi, saccharum, candefactum.
 Sagapeni, ammoniacum.
 Spumæ nitri, nitrum, aphrolitrum, modo non fit in corpus recipiendum.
 Sulphuris viui, coctum & vstum.
 Satyrii, semen erucæ, scincus.
 Sinapis, cardamomum, vel cardamum.
 Scammonii, ricinus.

Sibij contusi, squamma aris, stannum
vstum.

Sepiæ ossis, pumex.

Scillæ, pancratium.

Terebinthinæ loco, larix seu laricea re-
sina.

Thapsiæ succi, cardami vel eruçæ semen fo-
ris, adhibetur.

Veratri albi loco, nigrum:

Vini salerni, quoduis fuluum, tenue, perlu-
cens, odorum vehementer.

Zingiberis loco, pyrethrum foris adhi-
betur.

Quia autè ratione pro desideratis istis,
alia hic ascripta supponi possunt: ita & con-
trà si quod horum supposititiõrũ desidere-
tur & aliorũ est potestas, in horũ vicem po-
nẽtur, potest quivis aliã multò plura pro va-
riis locis & effectibus & hominũ proprieta-
te facere antiballomena, sed nolim pharma-
copœo licere vel clementissimum mutare
sine docti medici consilio, ne audaculus fiat
etiã in aliis. Quomodo enim pluris est rex
ipse quam prorex: sic maiorũ est virium &
cõpositioni propositæ aptius simplex quod
à maioribus est ascriptũ, quàm quod illius
pœnuria supponitur. Sit itaque religiosus &
formidolosus in his permutationibus tam
medicus quàm pharmacopœus.

De